

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ
İLİŞKİLERİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**YASADIŞI GÖÇ OLGUSUNDA TÜRKİYE:
BİR GEÇİŞ BÖLGESİ OLARAK
TRAKYA'NIN ANALİZİ**

METİN ŞAFAK

TEZ DANIŐMANI
DOÇ. DR. AYHAN GENÇLER

EDİRNE 2013

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ
İLİŞKİLERİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

METİN ŞAFAK tarafından hazırlanan **YASADIŞI GÖÇ OLGUSUNDA TÜRKİYE: BİR GEÇİŞ BÖLGESİ OLARAK TRAKYA'NIN ANALİZİ** Konulu **YÜKSEK LİSANS** Tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 12.-13. maddeleri uyarınca **13.06.2013 Salı** günü saat **14.00**'da yapılmış olup, tezin KABUL EDİLMESİNE.....
OYBİRLİĞİ/OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Doç. Dr. Ayhan GENÇLER (Danışman)	KABUL EDİLMESİNE	
Yrd. Doç. Dr. Murat ÇİFTÇİ	KABUL EDİLMESİNE	
Yrd. Doç. Dr. Ayhan UÇAK	Kabul Edilmesine	

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	10004679
Yazar Adı / Soyadı	METİN ŞAFAK
Uyruğu / T.C.Kimlik No	TÜRKİYE / 10025162232
Telefon	5554813802
E-Posta	metinsafak2002@yahoo.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Yasadışı Göç Olgusunda Türkiye: Bir Geçiş Bölgesi Olarak Trakya'nın Analizi
Tezin Tercümesi	Turkey In The Case Of Illegal Migration: As A Transition Region Of The Analysis Of Thrace.
Konu	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bölüm	
Anabilim Dalı	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı
Bilim Dalı	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2013
Sayfa	93
Tez Danışmanları	DOÇ. DR. AYHAN GENÇLER 35461699586
Dizin Terimleri	Yasadışı göç=Illegal migration
Önerilen Dizin Terimleri	Göç = Migration, Göçmen = Immigrant, Yasadışı Göç = Illegal Migration, Yasal göç = Legal migration, Mülteci = Refugee, Defector = Sığınmacı, Thrace = Trakya
Kısıtlama	36 ay süre ile 26.06.2016 tarihine kadar kısıtlı

Tezimin Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi tarafından çoğaltılması veya yayımının tarihine kadar ertelenmesini talep ediyorum. Bu tarihten sonra tezimin, internet dahil olmak üzere her türlü ortamda çoğaltılması, ödünç verilmesi, dağıtımı ve yayımı için, tezimle ilgili fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

NOT: (Erteleme süresi formun imzalandığı tarihten itibaren en fazla 3 (üç) yıldır.)

28.06.2013

İmza:

Tezin Adı: Yasadışı Göç Olgusunda Türkiye: Bir Geçiş Bölgesi Olarak Trakya'nın Analizi

Hazırlayan: Metin ŞAFAK

ÖZET

Göç özünde bir yer değiştirme hareketidir. Bireylerin veya grupların buldukları yerden çeşitli nedenlere bağlı olarak başka bir yere geçici ya da sürekli olarak geçmesidir. Yasadışı göç ise, bir ülkenin sınırları içerisinde bulunan yerlere girişte ve çıkışta o ülkenin yasalarla belirlemiş olduğu esas ve usulleri ihlal ederek sınırların geçilmesini ifade etmektedir. Giriş ve çıkışlar için o ülkenin tahsis ettiği sınır kapılarının kullanılmadan kaçak olarak geçiş yapıldığı gibi sahte seyahat belgeleri ile kara, deniz, demiryolu ve hava yolu ile de o ülkenin sınır kapılarından girmeye veya çıkmaya çalışmak yasadışı göçe başvuranların kullandığı diğer metotlar olup bu yöntemler çeşitlilik arz etmektedir.

Genel olarak yasadışı göç olgusunda, düşük gelir düzeyindeki ülkelere yüksek gelirli ülkelere doğru bir akım söz konusuysen, günümüzde artık gelişmekte olan ülkelere doğru da yasadışı göç akımıyla karşılaşılmaktadır.

Doksanlı yıllardan başlayarak Türkiye özellikle Asya ve Ortadoğu ülkelerinden Batı Avrupa ülkelerine doğru yapılan yasadışı göç akımına maruz kalmış olup, Sovyetler Birliğinin çökmesiyle birlikte önceden Sovyet Bloğu içinde yer alan Ukrayna, Moldova, Belarus gibi ülkelerin vatandaşlarının yasadışı göç hareketlerine maruz kalmıştır. Türkiye Avrupa'ya geçişte kendi vatandaşları tarafından da yasadışı göçte kaynak ülke haline getirilmiş olup Trakya üzerinden Avrupa'ya yasadışı yollarla geçmeye çalışan birçok yabancı uyruklu göçmenlerin yanı sıra vatandaşlarımız da yakalanmıştır.

Günümüzde yasadışı göç konusunun birçok ülkeyi ilgilendiren sorun haline gelmesinde çok çeşitli etkenler bulunmaktadır. Kaynak ya da hedef ülke olarak yasadışı göç meselesi birçok devleti zor durumda bırakmakta ve devletler yasadışı göç sorununa bir çözüm aramaktadırlar. Türkiye son yıllarda büyüyen ekonomisi ve

Avrupa Birliğine geçişte bir transit ülke olması münasebetiyle yasadışı g ve mültecilik gibi sorunlarla gün geçtikçe daha fazla yüzleşmek zorunda kalmıştır.

Türkiye'nin önemli problemi olan yasadışı gn Trakya bölgesindeki durumu ve etkileri ayrıntısıyla incelenmiştir. Bu kapsamda konu ile ilgili olarak Edirne İlinde yakalanan kaçak göçmenlerle bir anket çalışması yapılmış ve onları ge iten nedenler, geldikleri ülkelerdeki sorunlar, gidilmek istenen hedef ülke gibi çeşitli bilgiler araştırılmıştır. Bu alışma yasadışı g ile ilgili yeni veriler sunarak Türkiye'nin Trakya bölgesindeki yasadışı göç sorunsalını gözler önüne sermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: G, Göçmen, Yasadışı G, Yasal G, Mülteci, Sığınmacı, Trakya.

Title of the thesis: Turkey In The Case Of Illegal Migration: As A Transition Region Of The Analysis Of Thrace.

Prepared by: Metin ŞAFAK

ABSTRACT

Migration is the relocation in substance. It is the thing that individuals or groups from the place they have been, go to another place for temporarily or permanent due to various reasons. The illegal migration expresses crossing borders with violating the principles and procedures which is determined by laws of the country in the entry and exit from the places inside of a country's borders. As a fugitive, making transition without using the border gates which provided by the country, trying to enter or exit from the border gates of the country with fake travel documents using the highway, sea, railway and airline are the methods of the people who apply to the illegal migration. These methods can be varied.

In the general case of the illegal migration, when the flow was from the low-income countries to the high-income countries, nowadays the illegal migration flow to the developing countries can be encountered.

Since 1990s, Turkey was exposed illegal migration flow especially from Asia and Middle East countries to Western European countries. With collapse of the Soviet Union, Turkey was also exposed illegal migration flow from the citizens of the countries which were in Soviet Bloc before like Ukrania, Moldova and Belarus. In transition to the Europe, Turkey was worked up into source country in illegal migration by its own citizens. From Thrace, as well as many migrants from foreign nationalities who were trying to pass to Europe with illegal ways, our citizens were caught.

Nowadays, There are many reasons about the topic of illegal migration like being a problem which interest many countries. With being a source or a target country, the topic of illegal migration leaves many countries in difficult situation and

all the countries seek solution about it. Turkey has to face more day by day with the problems like illegal migration and refugee because of its growing economy in these last years and being a transit country in passing to Europe.

The case of illegal migration which is the important problem of Turkey in Thrace region and its effects was analyzed with the details. In this context, a survey was made with the illegal immigrants which caught in Edirne city and various informations were searched like the reasons which led them to migration, the problems of the countries that they came from. This work aims at revealing the case of Turkey in Thrace region with presenting the new datas about illegal migration.

Keywords: Migration, Immigrant, Illegal Migration, Legal Migration, Refugee, Defector, Thrace.

ÖNSÖZ

Yasadışı göç siyasal, ekonomik ve sosyal konularla ilişkili bir süreç olup birçok ülke için önemli bir sorun haline gelmeye başlamıştır. Göç gelişmiş ülkeler için planlı ve yasal bir şekilde yapıldığında olumlu katkıları olmasına rağmen gelişmekte olan ülkeler için önemli bir tartışmanın kaynağı olduğu bilinmektedir.

Yasadışı göçte, yasal göç hareketine göre çok daha fazla olumsuzluklarla karşılaşıldığı ve dolayısıyla da yasadışı göç etme kararı alanların çok daha zorlu süreçleri göze almak zorunda kalan bir kitleyi oluşturduğunu da eklemek gerekir. Öyle ki yasadışı göçmenler, göç esnasında ölümle dahi karşılaşabilmektedir. Örneğin Trakya'dan Yunanistan'a yasadışı göç edişlerde kullanılan Meriç nehrinde çok defa boğulma vakalarıyla karşılaşabilmektedir. Dolayısıyla yasadışı göç son derece zorlu ve riskli bir süreci göze almanın gerektiği bir olgu özelliğindedir.

Tezimin başlangıcından tamamlanmasında kadar her aşamasında çalışmama yön veren ve destekleyen en başta değerli danışman hocam Doç. Dr. Ayhan GENÇLER, anket veri çözümlerinde yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Murat ÇİFTÇİ olmak üzere emeği geçen tüm hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim. Çalışmamı hazırlarken desteklerini ve yardımlarını gördüğüm arkadaşlarıma beni yetiştiren anne ve babama teşekkür ederim. Bu zorlu dönem boyunca ve hayatımın her döneminde hep yanımda olan eşim Sezen ŞAFAK'a ve yüksek lisansa başladığım süreçte dünyaya gelen ve hayatıma daha da anlam katan bir tanecik kızım Elif Naz'a sonsuz teşekkür ederim...

Yüksek lisans tezim Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Proje Birimi tarafından (2011/08 sayılı) desteklenmiştir. Ancak anket sonuçlarının tamamlanmasında yaşanan gecikmeden dolayı, proje zamanında tamamlanamamış ve kapatılmıştır. Trakya Üniversitesine sağlanmış olduğu bu destekten dolayı ayrıca teşekkürlerimi ifade etmek isterim.

Metin ŞAFAK

Edirne – 2013

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1. GÖÇ KAVRAMI	3
1.1.Göçün Tarihsel Boyutu	3
1.2. Göç Kavramının Tanımı.....	5
1.3. İç Göç ve Dış Göç Sorunsalı	6
1.4.Göçe Yol Açan Sebepler	7
1.5. Göçün Sonuçları	9
İKİNCİ BÖLÜM	11
2. GÖÇ TEORİLERİ	11
2.1.Ravenstein'in Göç Kanunu.....	11
2.2. Kesişen Fırsatlar Teorisi.....	12
2.3. Everet Lee'nin Göç Teorisi	13
2.4. Parekh'in Göç Teorisi	16
2.5.Network'çu Göç Teorisi.....	16
2.6. Merkez-Çevre Göç Teorisi	17
2.7. Çatışmacı Göç Teorisi	18
2.8. Bekleme Göç Teorisi.....	18
2.9. Seçkinlik Yaklaşımı	19
2.10. Fayda-Maliyet Yaklaşımı	19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	20
3. GÖÇ YÖNTEMİ OLARAK YASADIŞI GÖÇ	20
3.1. Yasal Göç	20
3.2. Yasadışı Göç.....	21
3.2.1. Yasadışı Göçe Yol Açan Sebepler.....	22
3.2.2. Yasadışı Göç Yöntemleri.....	24
3.2.2.1. Düzensiz Göç.....	24
3.2.2.2. İnsan Kaçakçılığı.....	25
3.2.2.3. Göçmen Kaçakçılığı.....	26
3.2.2.4. Sığınmacılar.....	26
3.2.2.5. Mülteciler.....	27
3.2.3. Yasadışı Göçün Alanları.....	27
3.2.4. Dünyada Yasadışı Göç Hareketleri.....	29
3.2.5. Türkiye'deki Kaçak Göçmenler.....	33
3.2.5.1. Türkiye'de Göçmen Politikaları.....	35
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	39
4. BİR GEÇİŞ BÖLGESİ OLARAK TRAKYA'DA YAKALANAN YASADIŞI GÖÇMENLER	39
4.1. Trakya'da Yakalanan Göçmenlerin Uyrukları ve Demografik Özellikleri.....	39
4.2. Trakya'da Yakalanan Göçmenlerin Orijin Ülkelerindeki Ekonomik Koşulları ve Yaşam Memnuniyetleri	43
4.3. Trakya'da Yakalanan Göçmenlerin Ülkelerinden Ayrılış Sebepleri.....	45
4.4. Trakya'da Yakalanan Göçmenlerin Hedef Ülkeden Beklentileri	49
4.5. Trakya'da Yakalanan Göçmenlerin Seyahat Metotları	50
4.6. Trakya'da Yakalanan Göçmenlerin Gitmeyi Düşündükleri Ülkeler.....	51
4.7. Bağıntılı Verilerin Çapraz Metotla Yapılan Analizleri	52
4.7.1. Göçmenlerin Ülkelerindeki Gelir Düzeyleri İle Diğer Göstergeler Arasındaki Bağlantı Analizleri	52
4.7.2. Göçmenlerin Ülkelerindeki Mutluluk Düzeyleri İle Diğer Göstergeler Arasındaki Bağlantı Analizleri	57

4.7.3. Göçmenlerin Ülkelerindeki Mutluluk Düzeyleri İle Diğer Göstergeler Arasındaki Bağlantı Analizleri	61
SONUÇ	66
EK: ANKET FORMU	68
KAYNAKÇA	72

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo:1 1995-2012 Yılları Arasında Kaçak Göçmen Sayısı.....	34
Tablo 2: Deneklerin Uyrukları	40
Tablo 3: Deneklerin Cinsiyete Göre Dağılımları	40
Tablo 4: Deneklerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımları.....	40
Tablo 5: Deneklerin Yaşadığı Yer	41
Tablo 6: Deneklerin Öğrenim Durumu	41
Tablo 7: Deneklerin Medeni Durumu	42
Tablo 8: Deneklerin Kardeş Sayısı	42
Tablo 9: Deneklerin Çocuk Sayısı	42
Tablo 10: Deneklerin Gelir Durumu	43
Tablo 11: Deneklerin Duygu Durumu	43
Tablo 12: Deneklerin Ülkelerindeki Milli Gelir Düzeyi.....	44
Tablo 13: Deneklerin Ülkelerinden Türkiye'ye Gelene Kadar Nekadar Masraf Yaptığı.....	44
Tablo 14: Deneklerin Ev Durumu	44
Tablo 15: Deneklerin Ülkelerindeki İşsizlik Oranı.....	45
Tablo 16: Deneklerin Göçmen Olmaya Nasıl Karar Verdikleri	45
Tablo 17: Deneklerin Ekonomik Nedenli Ayrılış Sebepleri	46
Tablo 18: Deneklerin Siyasi Nedenli Ayrılış Sebepleri	46
Tablo 19: Deneklerin Savaş ve Belirsizlikten Kaynaklı Ayrılış Sebepleri	46
Tablo 20: Deneklerin Turistik Nedenli Ayrılış Sebepleri	47
Tablo 21: Deneklerin Açlık Nedenli Ayrılış Sebepleri	47
Tablo 22: Deneklerin Nüfus Yoğunluğu Nedenli Ayrılış Sebepleri	47
Tablo 23: Deneklerin Siyasi Şiddet Etkili Ayrılma Sebepleri	48
Tablo 24: Deneklerin Aile İçi Şiddet Nedenli Ayrılış Sebepleri	48
Tablo 25: Deneklerin Ülkelerinde Demokratik Yönetimin Olması	48
Tablo 26: Deneklerin İyi Gelir Beklentisi.....	49
Tablo 27: Deneklerin İyi Eğitim Beklentisi	49
Tablo 28: Deneklerin Düzenli Hayat Beklentisi	49
Tablo 29: Deneklerin Özgür Yaşam Beklentisi	50

Tablo 30: Deneklerin Güvenli Yaşam Beklentisi	50
Tablo 31: Deneklerin Giriş Yolları	50
Tablo 32: Deneklerin Yasa Dışı Göçte Kullandığı Araç.....	51
Tablo 33: Deneklerin Hedef Ülkelerden Beklentileri	51
Tablo 34: Deneklerin Gitmeyi Düşündükleri Ülke	51
Tablo 35: Gelir-Mutluluk İlişkisi	52
Tablo 36: Gelir Düzeyi Ve Göç Kararı İlişkisi	53
Tablo 37: Göç Kararı Ve Açlık İlişkisi	53
Tablo 38: Gelir Düzeyi ve Gelir Beklentisi İlişkisi	54
Tablo 39: Gelir Düzeyi ve Eğitim İmkani Beklentisi	55
Tablo 40: Gelir Düzeyi ve Düzenli Hayat Beklentisi	55
Tablo 41: Gelir Düzeyi ve Ekonomik Gelişmişlik Unsuru	56
Tablo 42: Gelir Düzeyi ve Göç Edilen Ülke Tercihi	57
Tablo 43: Göç Kararı ve Mutluluk Düzeyi	57
Tablo 44: Göç Kararı ve Açlık.....	58
Tablo 45: İyi Gelir Beklentisi ve Mutluluk Düzeyi	58
Tablo 46: Ekonomik Kazanım ve Mutluluk Düzeyi	59
Tablo 47: Düzenli Hayat Beklentisi ve Mutluluk Düzeyi.....	59
Tablo 48: Ülkelerin Gelişmişlik Parametreleri ve Mutluluk Düzeyi	60
Tablo 49: Hedef Ülke Ve Mutluluk Düzeyi.....	60
Tablo 50: Ekonomik Neden ve Açlık Belirleyiciliği	61
Tablo 51: Ekonomik Neden ve İyi Gelir Beklentisi.....	61
Tablo 52: Ekonomik Neden ve İyi Eğitim Beklentisi	62
Tablo 53: Ekonomik Neden Ve Özgür Yaşam Beklentisi	62
Tablo 54: Ekonomik Neden ve Gelişmişlik Parametreleri İlişkisi.....	63
Tablo 55: Ekonomik Neden ve Hedef Ülke İlişkisi	63
Tablo 56: İyi Gelir ve İyi Eğitim İlişkisi.....	64
Tablo 57: İyi Gelir ve Düzenli Hayat Beklentisi	64
Tablo 58: İyi Eğitim ve Düzenli Bir Hayat Beklentileri	65

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Göç Faktörleri.....	13
Şekil 2 Lee'nin Genel Göç Modeli	14
Şekil 3 Türkiye'nin Hudut Kapıları Ve Kara & Deniz Sınırları.....	28
Şekil 4 Uluslararası Yasadışı Göç Güzergahları.....	29

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
Bkz.	: Bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
C.	: Cilt
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
E.T.	: Erişim Tarihi
EUROPOL	:European Police Office (Avrupa Polis Teşkilatı)
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti

GİRİŞ

“Yasadışı Göç Olgusunda Türkiye: Bir Geçiş Bölgesi Olarak Trakya’nın Analizi” başlıklı çalışmada, göçün tanımından hareketle yasadışı göç olgusu ve Türkiye’de Trakya bölgesi özelindeki yapısı incelenmiştir.

Yasadışı göç olgusunu çalışma ekonomisi ve emek göçü bağlamında değerlendirecek olursak, temelde çalışmamız dört farklı bölümden oluşmuş olup; ilk kısımda göç kavramı, ikinci kısımda göç teorileri üçüncü kısımda göç yöntemleri dördüncü kısımda ise Trakya’da yakalanan yasadışı göçmenlerin durumları yapılan anket çalışmasının verileri kullanılarak analiz edilmeye çalışılmıştır.

A. Problem

Yasadışı göçte Avrupa Birliği bölgesiyle sınır komşusu olunması sebebiyle bir geçiş bölgesi olarak öne çıkan Türkiye özelinde Trakya bölgesi, nihai çıkış bölgesi olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmada odaklanılan temel sorun da Trakya’daki yasadışı göç çıkışlarının analizidir.

B. Amaç

“Yasadışı Göç Olgusunda Türkiye: Bir Geçiş Bölgesi Olarak Trakya’nın Analizi” konulu tez ile Türkiye’nin önemli problemi olan yasadışı göçün Trakya bölgesinde ki durumu incelenecektir. Bu çalışma yasadışı göç ile ilgili yeni veriler sunarak Türkiye’nin Trakya Bölgesindeki durumunu incelemeyi amaçlamaktadır.

C. Önem

Yasadışı göç günümüzde hemen hemen bütün ülkelerin maruz kaldığı bir göç olgusudur. Bu güncel konunun Türkiye’nin Trakya Bölgesi’nde yaşanan boyutu ve yasadışı göçmenlerle yapılan anket çalışması ile değerlendirilerek ele alınacaktır.

D. Sınırlamalar

Bu araştırmanın birinci bölümünde göç kavramı, iç göç ve dış göç sorunsalı, göçe yol açan sebepler, göçün sonuçları anlatılmıştır. İkinci bölümde göç teorileri,

üçüncü bölümde ise göç yöntemleri, yasal göç, yasadışı göç, yasadışı göçe yol açan sebepler, yasadışı göç yöntemleri, düzensiz göç, insan kaçakçılığı, göçmen kaçakçılığı, sığınmacılar, mülteciler, yasadışı göçün alanları, dünyada yasadışı göç hareketleri, Türkiye'deki kaçak göçmenler, yasal göçmen kabulü. Araştırmamızın dördüncü bölümü ise tezin temel noktasını oluşturacaktır. Türkiye'deki yasadışı göçler ve Trakya'daki yasadışı göçlerle ilgili anket çalışmasının sonuçları ele alınacak, çıkarımlara ulaşılabilecektir.

E. Tanımlar

Çalışma sonucunda ortaya çıkan ana tema ve bulgular tespit edilecek ve tanımlar ile kavramlar araştırmanın içerisinde alana uygun terimlerle açıklanacaktır.

F. Araştırma Modeli

Çalışmanın temelini ana kaynakların taranması oluşturacaktır. Öncelikle elde edilen veriler ile ilgili ana tema ve bulgular tespit edilecek ve çalışmanın son bölümünde yapılan anket ile eleştirel ve analitik bir çerçeveye oturtulacaktır.

G. Veriler ve Toplanması

Materyal olarak, konu üzerine literatürdeki bilimsel içerikli kitap ve makaleler, çeşitli kuruluşların yayınları, internet siteleri, arşivlerinden ve anket sonuçlarından faydalanılacaktır.

H. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Literatür taramasından sonra elde edilen veriler analitik ve eleştirel bir yaklaşımla ele alınarak konuya ilişkin saptamaların doğrulanıp doğrulanmadığı araştırılacak ve anket çalışması ile verilere ulaşılarak sonuçları yorumlanacaktır. Tüm bunlar ele alınırken konjonktürel anlamda meydana gelebilecek değişmelerin probleme etkileri değerlendirilerek çözüm önerileri irdelenecektir. Elde edilecek veriler frekans tablolarıyla excel kullanılarak analize tabi tutularak yorumlanacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GÖÇ KAVRAMI

1.1.Göçün Tarihsel Boyutu

İnsanlık tarihi boyunca sosyal, ekonomik, siyasi, kültürel, dini vb. çok değişik nedenlere bağlı olarak ortaya çıkan göçler toplumların sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel yapıları üzerinde büyük değişikliklere yol açmıştır (Murat, 2006: 349).

Göç olgusu insanlık tarihi kadar eski olup, tarihsel süreçte şiddet olayları - savaşlar, kıtlıklar, iklim değişiklikleri, siyasi ve dini sebeplerle yoğun olarak yaşanmış, sanayi inkılâbı sonrasında sanayileşme ve makineleşme buna eklenmiştir (Akan ve Arslan, 2008: 6). Genel anlamda göç, sanayileşme sürecinde kırsal alandan kente doğru bir devinim olarak ortaya çıkmıştır. Bu olgu, gelişmiş ülkelerde çok önceleri yaşanmışken, gelişmekte olan ülkelerde halen devam etmektedir (Aydemir, 1999: 22).

Birinci göç dalgası, 17. yüzyılda, Avrupa devletlerinin emperyal güçler olarak ortaya çıkmasından, 1.Dünya Savaşı sonuna kadar ki dönemi kapsamaktadır. Bu dönemde İngiltere, Hollanda, Fransa, Portekiz ve İspanya nüfuslarından kurtulabilecekleri koloniler oluşturmuşlardır. Kolonileştirmeye binlerce kişinin Avrupa'dan Afrika, Asya ve sonrasında da Amerika'ya göç ettikleri bilinmektedir. Bu göçler, işgal edilmiş yerlere ya sürekli olarak yerleşmek üzere ya da geçici olarak kalmak amacıyla yapılmıştır. İkinci göç dalgası ise 17 ve 18. yüzyıllar boyunca gerçekleşmiş olup göçün yönü Batı Afrika'dan Güney Amerika'ya yönelik köle taşınması yoluyla gerçekleşmiş, köleliğin kaldırılması ertesindeyse sözleşmeli uşak ve işçi götürülmesi şekline dönüşmüştür. 300 yıl süren bu göçler sonucunda birçok yerde yerli nüfus azınlık durumuna düşmüş ve Kanada, ABD, Latin Amerika, Okyanusya'da kurulacak devletlerin temelleri atılmıştır. Güney Afrika örneğinde olduğu gibi, yerli nüfusun azınlık durumuna düşürülemediği yerlerde ise yerliler beyaz yöneticilerin kontrolü altına girmeye zorlanmıştır. Avrupa kontrollü köle ve uşak taşımacılığının, Sri Lanka, Uganda ve Kenya gibi göçmen nüfus çoğunluklu toplumlar oluşturduğu da ayrıca bilinmektedir. Üçüncü göç dalgası ise, 1. Dünya

Savaşı sonrasında İmparatorlukların dağılması sonucunda oluşmuştur. Habsburg ile Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılmasıyla birlikte Orta, Doğu ve Güney Avrupa'da kurulan ancak sınırları etnik yapıyla uyumlu olmayan yeni devletlerin nüfuslarının homojenleştirilmesi çalışmalarıyla şekillenerek diğer etnik grupların zorunlu göçleriyle sonuçlanmıştır. Ayrıca, Rusya'daki Bolşevik Devrimi, Nazi Almanyası'nın Yahudi ve diğer etnik gruplara uyguladığı şiddet ve diğer ülkeleri işgal ederek Avrupa'ya yayılması da zorunlu göçlere neden olmuştur (Kartal, 2008: 4).

Bireylerin ve insan topluluklarının çeşitli nedenlerle doğdukları ve yaşadıkları yerlerden geçici veya sürekli ikamet amacıyla göç etmeleri olgusu insanın tarihte yer alışına kadar eskidir. Daha iyi ekonomik koşullara kavuşma, savaşlardan ve siyasi çalkantılardan kaçış, doğal afetler sonucunda oluşan sosyo-psikolojik temelli itici faktörlerin oluşumu, insanoğlunu göçe yöneltmiştir. Bu bağlamda varış yerlerindeki ekonomik-sosyal ve siyasal ortamın elverişliliği, varış yerlerinde göç edenlere yönelik olumlu bakış gibi sebepler de göçle ilgili akademik yazında sıkça dile getirilen göçü özendirici faktörler olarak sayılmaktadır. Sınır aşırı göç hareketlerini de özellikle 2. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa içi göç akımlarının yoğunlaşması desteklemiştir (Ünver, 2009: 85).

Göç olgusu, her ne kadar 1945 ve özellikle de 1980 sonrasında yeni bir ivme kazanmışsa da insanlık tarihi boyunca süreklilik arz eden bir olgu olma özelliğindedir. Neticede insanlık tarihi boyunca özgün yaşam alanlarında stabil kalan topluluklara çok fazla rastlama imkanı yoktur. II. Dünya Savaşı'ndan günümüze kadar geçen modern dönem incelendiğinde ise göç olgusu iki temel döneme ayırma imkanı mevcuttur. İlk dönem 1945'ten 70'lerin başlarına kadar geçen dönem olup, daha çok az gelişmiş ülkelerden Batı Avrupa ülkeleri ile Kuzey Amerika ve Okyanusya'ya doğru gerçekleşen göç akımı olup petrol krizi ile birlikte son bulmuştur. İkinci dalga ise petrol krizinin hemen ertesinde başlayıp 80'li ve 90'lı yıllarda artış göstererek devam eden göç akımı olup, bu göç akımı hem çıkış hem de varış yerlerindeki sosyo-ekonomik yapıyı etkileyen karmaşık bir göç modeli özelliğine bürünmüş, göçmenlerin yeni yaşam alanlarında yerleşmeleri ve göçmen topluluklarını inşa etmeleri ile sonuçlanmıştır (Şahin, 2009: 2058).

Ana hatlarıyla geçirdiği tarihsel evrelerin ortaya koyulduğu göç hareketlerinin yapısı, özelliği gibi bilgiler günümüzde kapsamlı olarak Genel Nüfus Sayımlarından elde edilmektedir. Türkiye’de günümüze kadar 14 Genel Nüfus Sayımı yapılmış ve bunların son dördünde göç ile ilgili bilgiler derlenebilmiştir. 1927 yılında yapılan il nüfus sayımından 1980 yılına kadar göç ile ilgili düzenli bilgiler elde edilememiştir (Güreşçi, 2010: 79).

1.2. Göç Kavramının Tanımı

Eski dilde “hicret kelimesi ile de ifade edilebilen göç, antropologlar, sosyologlar, planlamacılar, idareciler, tarihçiler, coğrafyacilar ve ekonomistler tarafından ilgi odağı olması açısından çok boyutlu bir kavram olarak görülmektedir. Göçün bu çok boyutluluğu, ise kavramsal tanımlamayı zorlaştırmaktadır (Taşçı, 2009: 179).

Göçün etimolojik tanımına bakıldığında ise, "Türk dili ve kültüründe “göç” sözcüğü, evi barkı ile birlikte yer değiştirme işi/eylemi olarak tanımlanmaktadır. Burada ev/konut/mesken, bir barınma yeri anlamına gelmekte ve temelinde “konmak” eylemi bulunmaktadır. Evi barkı ile yer değiştirmek ise çoluk çocuk, tüm aile bireyleriyle bir yerden başka bir yere gitmek anlamalarında kullanılmaktadır. Geleneksel kültürümüzde “göçmek-konmak” eylemlerinden o denli sözcük ve kavram üretilmiştir ki bunları toplumsal yaşamımızın her aşamasında görmek, onlardan etkilenmemek olası değildir. Örneğin “göçmek” eyleminden göç, göçebe, göçer, göçebelik, göçelge, göçeri, göçmen; “konmak” eyleminden ise kon, konut, konu, gecekonu, konaklamak, konuk, konak, konukluk, konu, komşu, konuksever, konum vb. çok sayıda sözcük ve kavram halk kültüründe yer almaktadır" (Çakır, 2011: 130).

Bir başka tanımda göç genel olarak, kişi veya grupların, eğitim, sağlık, çalışma gibi çeşitli sebeplerle daha elverişli koşullara sahip olma amacıyla gerçekleştirdikleri, uzun süreli mekânsal yer değiştirme hareketidir. Tarihsel süreç olarak göç, sanayileşme, ekonomik gelişme ve kentleşmeyle paralel giden bir olgudur. Batı toplumlarında sanayi devrimi sonucu, modernleşme, endüstrileşme ve ekonomik gelişme ile birlikte kentleşme artmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde ise bu

süreç halen devam etmektedir. Kırsal toplumunun çözülmesi, sanayileşme süreçleri ve bu süreçlerde kentler ve bölgeler arasında ortaya çıkan gelişmişlik farkları ile doğrudan ilişki kurularak değerlendirilen göç olgusu; nüfus artışı, işsizlik, topraksızlık ve gelir yetersizliği nedeni ile az gelişmiş ülkelerde gündemdeki yerini korumaktadır (Bahar, 2010: 44). Bilim disiplinleri açısından bakıldığında beşeri coğrafya açısından mekânsal değişiklik olarak alınmakta, demografi bilimi açısından göçmenlerin sayısal değişimi, ekonomi bilimi açısından ise üretim faktörü olarak işgücünün uluslararası hareketliliği ve sosyolojik açıdan ise göçmen grupların hedef bölgedeki ulusal ve toplum yapısıyla bütünleşmesi olarak ele alınır. Geçmişe göre günümüzde göç kararında sadece ekonomik amaçlar belirleyici olmayıp, çok daha karmaşık sebepler bütünüyle karşılaşılmaktadır. Bu karmaşık sebepler arasında siyasal karışıklıklar, insan hakları ihlalleri gibi özellikle gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde görülen sorunlar, gelişmiş ülkelere göçün artmasına yol açmaktadır. Göç hareketinde ağırlıklı olarak refah düzeyi farklı ülkeler arasında gerçekleşmesine rağmen, özellikle sosyo-kültürel yakınlık ve coğrafi sınırdışlık gibi etkenler de göçün kimi ülkelerde yoğunlaşmasına yol açmaktadır (Kırlı, 2009: 5). Göç dünya için geçmişte insanlığın gelişmesinin deneyimlerinden olup, günümüzde de aynı etkenin harekete geçirici etkisi sürmektedir (Sancar, 2005: 32).

1.3. İç Göç ve Dış Göç Sorunsalı

“İç göç bir ülkenin kendi sınırları içerisinde belirli bir bölgeden bir başka bölgeye gerçekleştirilen göç hareketidir. Dış göçten ise bir ülkeden bir başka ülkeye yapılan göç anlaşılmalıdır” (Sağlam, 2006: 34). Dış göçler bir anlamda uluslararası göçtür ve Geleneksel olarak uluslararası göç, altı kategoride toplanmaktadır.

Bunlar;

- 1) sürekli yerleşenler;
- 2) süreli sözleşmeli çalışanlar;
- 3) süreli çalışan profesyoneller;
- 4) gizli veya yasal olmayan çalışanlar;
- 5) sığınmacılar ve

6) mülteciler (1951 Cenevre Antlaşmasına göre güvence altına alınanlar) olarak tasniflenebilir (Gençler, 2004: 174).

1.4.Göçe Yol Açan Sebepler

Göç kavramsallaştırmaları incelendiğinde, temelde ekonomik göçle ilgili açıklamalar geliştirildiği görülmektedir. Bu çerçevede insanoğlu hep daha iyi iş imkanları, daha iyi yaşam standartları ve kalitesini göz önünde bulundurarak bu olanakları kendisine sağlayacak yerlere doğru harekete geçmesi hususunda vereceği karar sonucu göç hareketi başlar (Buz, 2007: 39).

Göçün oluşum nedenlerini ise şu şekilde özetlemek mümkündür:

- "Yerel potansiyellerin değerlendiril (e)memesi,
- Bölgesel kalkınma planlaması yapılamayışı,
- Yerinde yaşam standartlarının yükseltilemeyişi (alt nedenleri de vardır)
- Kent yaşamının gereklerinin göz ardı edilişi,
- Kent yaşamını dejenere edici faaliyetlerin varlığı
- Fiziki planlama yapı(a)lamayışı
- İnsanların, ihtiyaçlarının, üretkenlikleri tarafından karşılanmayışı (üretmeden tüketme eğilimi)
- Kontrolsüz göç olgusunun bir program biçiminde ele alınıp yönetilmeyişi" (Beyaz Nokta Gelişim Vakfı, 1999: 2).

"Göç literatüründe temel teorilerin, göçün nedenleri ve göç alan ülkeye etkileri üzerinde durduğunu görüyoruz. 1950'lerden itibaren literatüre egemen olan genel yaklaşım göçün nedenlerini yapısal ve bireysel faktörler üzerinden açıklamaktır. Makro yaklaşımlar ekonomik kalkınma modellerine, sermaye ve emeğin bölgesel olarak eşitsiz dağılımına, merkez ile çevre arasında asimetric bağımlılık ilişkilerine, göç gönderen ülkelerdeki yüksek işsizlik veya düşük ücret gibi itici faktörlerle, göç alan ülkelerdeki kronik düşük ücretli işgücü gereksiniminin bir araya gelmesi gibi açıklamalar üzerinde durmaktadır. Bireysel açıklamaları öne çıkaran neo-klasik ekonomik yaklaşımlar ise, temel olarak göçün tarihsel nedenleri ve göç alan ve veren ülkelerin göç politikalarına odaklanmak yerine, bireylerin

'rasyonel' karar mekanizmalar ile göç öncesi ve sonrası koşulları dikkate almaları ve hesaplamaları çerçevesinde göç olgusunu açıklamaktadır” (Kalaycıoğlu ve diğerleri, 2010: 126).

Göçlerin amaçları içinde göçmenin işgücü talebi olduğu bilinmekle birlikte birey ve ailelerinin vermiş olduğu kararların çok önem taşıdığı karmaşık bir olgu söz konusudur. (Lordoğlu, 2007: 2). Bireylerin bir ülkeden ya da bir bölgeden diğerine göç etme nedenleri sayısız ve karmaşıktır. Bunlar ekonomik sorunlar, ailevi nedenler, doğa ve çevre koşullarındaki bozulmalar, siyasi sorunlar, savaş ya da terör olayları gibi çok çeşitlidir. Sosyal ve psikolojik bazı faktörler göçlere neden olmaktadır. Bu faktörler göçün yönünü ve karakterini belirlemektedir. Bunlara siyasal baskılar, dinsel baskılar, aile birleşmeleri örnek olarak verilebilir (Çetin, 2009: 399). Araştırmalar göç nedenlerini genel olarak geçim sıkıntısı, toprak yetersizliği, kıtlık, yeni iş bulma isteği, yakınların göç etmiş olmaları ve eğitim olanakları arayışı biçiminde sıralamaktadır. Göç nedenleri, gelişmiş ülkelerde endüstrileşme süreciyle tarım sektörünün gelişmesi ve tarımın makineleşmesi, bu gelişmelere bağlı olarak istihdamın daralması tarımsal işgücünü kentlere göçe zorlamışken; gelişmekte olan ülkelerde ise temel göç nedeni kentlerde iş olanağı çokluğu değil, kırsal kesimde yaşamanın zorluğudur. Aileler çocuklarına daha iyi eğitim olanakları sağlamak ya da akrabalarına yakın olmak için yaşadıkları yeri değiştirebilmektedirler. Bununla birlikte, ekonomik nedenler genellikle temel etkileyici olarak kabul edilmektedir. Bir diğer anlatımla, göçte genel olarak ekonomik faktör temel belirleyicidir ve bireyler iş bulmak, geçimlerini sağlamak, çeşitli olanaklardan faydalanmak ve yerleşmek için daha uygun yerlere gitmektedir. Öte yandan bireyler ırk ayırımından ya da siyasi baskı nedeniyle de göç edebilmektedirler. Çevre koşullarındaki bozulmalar da, göçün nedenleri arasındadır. İklim değişmeleri, erozyon, su baskınları, deprem ve volkanik patlamalar gibi doğal olaylar bireylerin göç etmesine yol açabilmektedir. Bireyler göç kararı verirken itici ve çekici faktörlerin etkisinde kalmaktadır. İtici faktörler olarak bulunulan yerin olumsuz özellikleri, çekici faktörler olan gidilecek yerin olumlu özellikleri karşılaştırılmakta ve göç ile beklenen fayda, bulunulan yerde kalmanın getireceği maliyetin üzerinde ise birey ya da topluluk göç kararını verebilmektedir (Demirbilek ve Çakır, 2009: 105-106).

1.5. Göçün Sonuçları

“Kente göç edenler, başlangıçta kendi köyünden gelmiş akraba veya tanıdıklarının yanına yerleşmekte, sonra yavaş yavaş kentle ilişki kurmaya başlamaktadırlar.

Şehre yeni gelenler öncelikle;

- Hayatlarını devam ettirecek yeni geçim kaynakları arama,
- Uygun bir iş bulma ve
- Aileyi barındıracak bir konuta sahip olma problemleri ile karşı karşıya kalmaktadırlar.
- Uyum sorunu ise daha farklı biçimde, uzun vadeli ve psikolojik kökenli olarak ortaya çıkmaktadır.

Göç, kırdan kente dengesiz, plansız ve istikrarsız nüfus akışı sonucu;

- Aşırı nüfus artışı,
- Çarpık kentleşme ve kentlileşmeyi,
- Gecekondulaşmayı (fiziksel, sosyal ve kültürel olarak),
- İşsizliği, yoksulluğu, toplumsal uyumsuzlukları/çatışmaları/suçları,
- Konut, çevre, trafik vb. kaynakların yetersizliği sorunlarını beraberinde getirmektedir.

Tüm bu olumsuz şartlar zamanla bireysel ve toplumsal tepkilere yol açarak, toplumsal suçlara, çatışmalara ve terör olaylarına zemin hazırlayabilmektedir.” (<http://ayseodabasi.com/images/goc.pdf>, E.T., 10.07.2011) Ayrıca göçün ruhsal etki ve sonuçları üzerine yapılmış olan araştırmalar da bulunmaktadır. Bu araştırma ve çalışmalar daha çok ekonomik sebepler dolayısıyla Avrupa’ya Asya ve Afrika ülkelerinden göç eden mültecilerle ve yine Amerika’ya savaş ve sefalet gibi sebeplerle Güney Doğu Asya’dan göç eden mültecilerle yapılmıştır. Son yıllarda ise eski Yugoslavya, Afrika ve Ortadoğu’da meydana gelen göç hareketleri oldukça ilgi görmektedir (Aker ve diğerleri, 2002: 98).

Göç hareketlerinin sadece olumsuz sonuçları yoktur. Olumlu sonuçlarına örnek:

- "Göç edilen ülkede nüfus artar, göç veren ülkede ise azalır.
- Ülkeler arasında ekonomik ilişkiler gelişir.
- Ülkeler arası kültürel ilişkiler gelişir.
- Ülkeye giren işçi dövizini arttırır.
- Ülke turizminin gelişmesini sağlamıştır.
- Artan nüfusun işsizlik sorununa kısmen çözüm bulunmuştur" (Akan ve Arslan, 2008: 26).

İKİNCİ BÖLÜM

2. GÖÇ TEORİLERİ

2.1. Ravenstein'in Göç Kanunu

Ekonomik temelli makro düzeydeki klasik göç kuramlarının ilki 1885'de Ravenstein tarafından ortaya atılmıştır. Ravenstein'in göçle ilgilenmesi garip bir tesadüfün sonucudur. Kendisinin ifade ettiği gibi Dr. William Farr'ın "göçün hiçbir kesin kanuna bağlı olmadığı" düşüncesini yanlışlamak için 1881 İngiliz nüfus sayımına dayanarak yaptığı analizler neticesinde göç kanunları ismi verilen göç teorisini oluşturmuştur (Yalçın, 2004: 23). Ravenstein'a göre, göçlerin büyük bir kısmının kısa mesafeli yerlere olacağıdır. Ravenstein göçün, mesafe ile ters ilişkili olduğunu, dolayısıyla da göçün mesafe ile birlikte azalacağını savunmakta olup elde ettiği bulgular da bu savunumunu desteklemektedir. Ayrıca Ravenstein, ulaşım araçlarındaki artışla, sanayi ve ticaretteki gelişmelerin göçü artıracığını belirtilmiştir (Çelik, 2006: 155-156).

Kentlilerin göç eğilimlerinin kırdaki yaşayanlara oranla düşük olduğunu iddia eden Ravenstein, göçün ulaşım ve iletişim alanındaki ilerlemeler, sanayi ve ticaretteki gelişmeler ile hız kazandırdığını da bildirmektedir. Göç kararında ekonomik güdülerin etkisi, uzaklığın göçe olumsuz etkisi ve aşamalı göç temaları ilk kez Ravenstein tarafından dile getirilmiştir (Tümtaş, 2007: 17).

Ravenstein'nin göç kanunlarını aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

- "Göçmenlerin büyük çoğunluğu sadece kısa mesafeli bir yere göçerler. Yaratılan göç dalgalarının yönü göçmenleri içine alacak büyük endüstri ve ticaret merkezlerine doğrudur.
- Bir kentte meydana gelen hızlı ekonomik gelişme karşısında, kenti çevreleyen yakın yerlerden göçmenler hızla bu kente gelirler. Böylece kırsal kesimde meydana gelen nüfus azalması daha uzak bölgelerden gelen göçmenlerce doldurulur. Bu durum hızlı gelişen kentin kendisini tüm ülkeye hissettirmesine kadar basamaklı bir şekilde devam eder.
- Bu yayılma süreci kendisini absorbe eden sürecin tersi şeklinde olsa da, onunla benzer özellikler gösterir. Ravenstein'a göre göç kendi başına bir

amaç olmaz, başka bir ifadeyle bireyler göç amacıyla yer değiştirmez. Göç edecekler için kentte gelişen ekonomi ve ticaret olanaklarından faydalanmak amaçtır.

- Her göç dalgası, bunu karşılayan karşı dalga yaratır.
- Uzun mesafeye göç edenler daha çok büyük ticaret ve endüstri merkezlerini tercih etmektedirler. Ravenstein, burada göçün yönünü bir kez daha tekrarlamaktadır. Göçmenlerin uzun mesafeye göç etmesi durumunda daha çok ticaret ve endüstri merkezlerini tercih ettiğini, kısa mesafeli göçlerin, basamaklı bir şekilde gerçekleşeceğinden doğrudan doğruya endüstri ve ticaret merkezlerine olmadığını belirtmiştir.
- Kent yerlileri, kırsal kesim yerlilerine oranla daha az göç etme eğilimindedir.
- Kadınlar erkeklere göre daha fazla göç eğilimi taşırlar." (Ündücü ve diğerleri, 2009: 161-162)

Bilimsel standartlara sahip ilk teori olması açısından ayrı bir öneme sahip olan bu teori, sadece iç göçleri açıklamakta ve ülkeler arası göçlere ilişkin bilgi vermemektedir.

2.2. Kesişen Fırsatlar Teorisi

1940 yılında göç teorisi olarak Stouffer tarafından ilk kez kesişen fırsatlar ortaya atılmıştır. Bu teoriye göre belli bir uzaklığa göç eden insanların sayısı gittikleri yerdeki fırsatların çokluğuyla orantılıdır. Yani gidilecek yerde iş bulma fırsatı fazla ise oraya göçecek insan sayısı da fazla olacaktır.

Ülkemizden örnek verecek olursak büyük kentlere göç her ne kadar bu teorinin önerdiği şekilde olmasa da göçenlerin "nasılsa bize göre de bir şey vardır." fikri taşımaları nedeniyle gidilecek yerde fırsatların fazla olduğunun bir şekilde bilindiği anlamına gelmektedir. Fırsat kavramı ilk bakışta işçiyi bekleyen işleri çağırırsa da farklı anlamlara da gelebilir. Örneğin; bir hırsız için kentlerde kıra oranla daha fazla fırsat vardır (Yalçın, 2004: 28). Buna göre göç olgusunda önemli olan noktalar, göç edilecek mesafe, göç edilecek yerdeki imkânlar ve bu imkânların miktarıdır. Fakat Stouffer bu üç önemli faktörden mesafeyi analiz nesnesi olarak

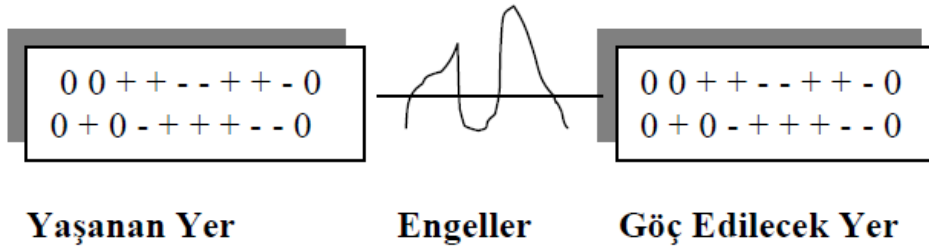
diğer faktörlerin önüne koymaktadır. Göç edilecek yerdeki iş imkânlarının çokluğu ve göç mesafesinin kısalığı, o çekim merkezine göç eden kişilerin sayısını artıran faktörlerdir (Akçadağ, 2012: 7).

2.3. Everet Lee'nin Göç Teorisi

İtme çekme teorisi olarak da bilinmektedir. Lee'ye göre göç olayında 4 temel faktör bulunmaktadır. Bunlar (Gürkan, 2006: 31) :

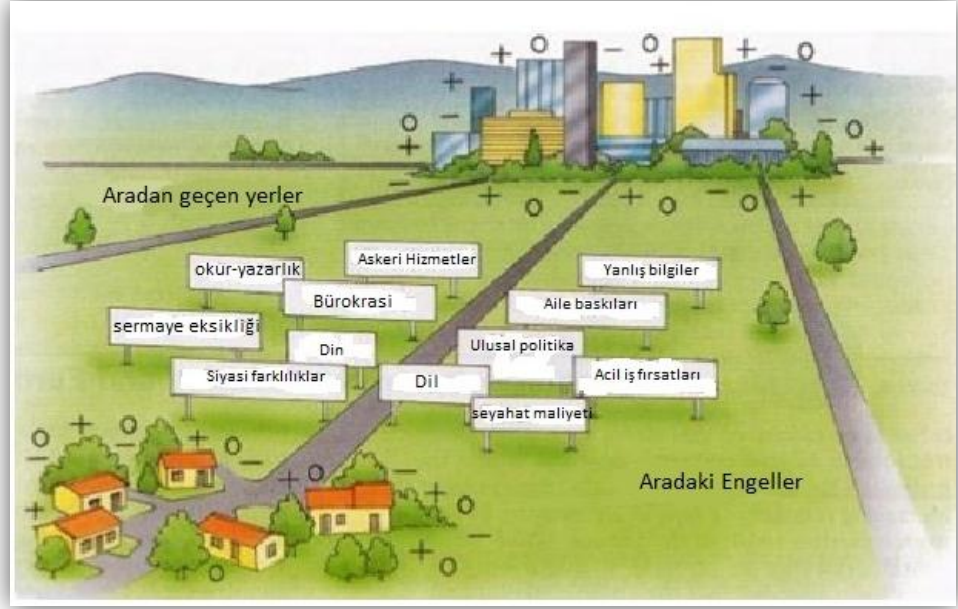
- Yaşanılan yerle ilgili faktörler
- Gidilmesi düşünülen yerle ilgili faktörler
- İşe karışan engeller
- Bireysel faktörlerdir.

Şekil 1. Göç Faktörleri

Kaynak: Çağlayan, 2006.

Şekil 2. Lee'nin Genel Göç Modeli

Kaynak: Çağlayan, 2006

Buna göre, hem yaşanan yerde hem de gidilecek yerde, itici ve çekici faktörler vardır. Hem itici hem de çekici faktörlerin birliği bir bütünlük oluşturmaktadır. Şekil 2’de görüldüğü haliyle, göç için “0”lar nötr, “+” olumlu ve “-” ler de olumsuz faktörleri temsil etmektedir. Lee’nin kuramına ait nötr değerler, herkes için aynı olan ve göçe herhangi olumlu ya da olumsuz bir katkısı olmayan faktörlere karşılık gelmektedir. Olumlu faktörler göçe yönelik çekmeyi temsil ederken, olumsuz faktörler ise itmeye karşılık gelmektedir. Bu birlikteliğin ortaya koymuş olduğu bütünlük açıkça göstermektedir ki, yaşanan yerin de göç edilecek yerin de kendi içinde olumlu ve olumsuz faktörleri, yani itme ve çekme faktörleri vardır. Bir yapı olarak sosyal alan içerisinde itmeye neden olan olumsuz faktörler ve çekmeye neden olan olumlu faktörler, hayli çok ve birbirinden farklıdır. Çünkü kuramın temel yapısı itibarıyla, itme ve çekme faktörleri kişisel ve görelidir (Çağlayan, 2006:5). İtici güçler ve çekici güçler yaklaşımı, kaynak bölgede iticiliğe ve göç edilecek alanlarda çekiciliğe neden olan faktörler üzerine kuruludur.

İtme çekme kuramı E.G. Ravenstein’in (1885, 1889) “Göç Kanunları” adlı çalışmalarına dayanır. Göç kanunlarına göre bireyler ekonomik fırsatların az olduğu

yerlerden, çok olduğu yerlere doğru göç eder. Bu yaklaşıma önemli katkılarda bulunan S.A. Stouffer, iki bölge arasındaki bir yerde bulunan istihdam fırsatlarını ifade eden “aradaki fırsatlar” kavramını ortaya koymuş ve E.S. Lee Ravenstein’in önermelerini güncelleyerek göçü etkileyen unsurları “itici ve çekici faktörler” olarak ikiye ayırmıştır. Bununla birlikte mesafe, göçün maliyetleri, fiziki ve yasal engeller gibi, göçün etkisini azaltıcı “aradaki engelleri de dikkate almıştır. Kırsal alanda sanayileşme ile birlikte yaşanan gelişmeler, hızlı nüfus artışı, istihdam olanaklarının kısıtlı olması, gelir darlığı ve güvenlik gibi unsurlar itici faktörleri oluştururken; istihdam ve gelir olanakları, kentsel yaşamın getirdiği refah ortamı ve eğitim gibi unsurlar da çekici faktörleri oluşturmaktadır (Bahar, 2010: 45).

İtme çekme teorisini yeniden gözden geçiren Petersen, daha önce yapılmış olan dördü sınıflamayı değiştirip daha ayrıntılı hale getirmiş ve itici-çekici faktörlerin 5 tip göç ortaya çıkardığını iddia etmiştir. Bunlar:

- 1. İlkel Göçler:** Çevrenin itmesi sonucu ortaya çıkan göçler (Göçebe toplulukların yer değiştirmesi).
- 2. Zorlama Göçler:** Yönetimi elinde tutan güç tarafından bir topluluğun zorla göç ettirilmesi (Nazi Almanyası).
- 3. Yöneltilmiş Göçler:** Göç etmesi istenen topluluğun tercih hakkına sahip olmasıdır. Örneğin Almanya’da 1933-1938 yılları arası çeşitli kanunlarla Yahudilerin göçe özendirilmesi.
- 4. Serbest Göç:** Göç kararının tamamen bireylerde olduğu göç türüdür. 19.yy. Avrupa’dan denizaşırı ülkelere yapılan göçler buna en güzel örnektir.
- 5. Kitlesele Göç:** Teknolojik gelişmeler sonucu demiryolu ağları ve taşıyıcı gemilerin ortaya çıkmasıyla değişik durumlarda bir bölgeden ya da ülkeden başka bir yere çok sayıda insanın göç etmesi anlamına gelir (Yalçın, 2004: 34-35).

2.4. Parekh'in Göç Teorisi

Parekh'in göç teorisine bakıldığında, diğer göç teorilerinden farklı olarak liberal, toplumcu ve etnik- milliyetçi görüşler çerçevesinde göç teorisi sınıflandırmasına gittiği görülmektedir:

- *"Liberal Görüş:* Bu görüşe göre, din, ırk, politik görüşler, kimlik gibi faktörlerin ötesinde insanlar, herhangi bir toplumun gereksinim duyduğu minimum beklentileri karşılayacak kapasitedeyse rahatlıkla göç ederek o toplumun bir üyesi haline gelirler.
- *Toplumcu Görüş:* Bir ülke, birbiriyle iç içe geçmiş bir nüfusun paylaştıkları ortak anlamların, ilgilerin, değerlerin, bağlılıkların ve birliktelik duygusunun bir bileşkesidir. İnsanlar kendilerini tanımlarken bireysel kimliklerinin yanı sıra toplumsal kimliklerini de kullanırlar. Liberal görüşün aksine toplumcu görüş dışarıdan gelecek olanların bir şekilde o ülke toplumunun sahip olduğu kültürden farklılıklar sergileyeceği gerekçesiyle göç alan toplumun en iyi uyum sağlayacak olanın seçilmesi düşüncesine dayanır.
- *Etnik-Milliyetçi Görüş:* Bir ülke, yüzyıllar boyu birlikte yaşamış, birbirine kan bağıyla bağlanmış ve ortak tarihin mirasını devralmış insanlardan oluşur. Doğal olarak etnik-milliyetçi görüşün göç konusunda söyleyeceği, bir ülkeye göç edecek kişilerin ancak ülkeyle kan bağı varsa o ülkeye kabul edilebilir olmasıdır" (Ündücü ve diğerleri, 2009: 163).

2.5. Network'çu Göç Teorisi

Bu teori herhangi bir yere olan göç akımının devam etmesinde, bizzat göç eden grupların gittikleri yerlerde oluşturdukları ağların etkisi üzerinde yoğunlaşmaktadır (Yalçın, 2004: 49). Bu yaklaşım göçün, networklardan beslenmesi üzerinde durur. Göçmenlerle geride kalanlar arasında bilgi paylaşımı yapılmakta, iş bulma, geçici konaklama ve ulaşım gibi konularda aralarında yardımlaşmaktadırlar (Savaşan, 2007: 14). Göçmen ağları kendiliğinden oluşan bir şey değil, tam tersine, akrabalık ve hemşerilik gibi önemli ilişkilerin rol oynadığı yapılanmalardır. Zaten

göçmen ağlarının önemli bir işlevi gerçekten de kimlerin göçeceğine karar vermede ortaya çıkmaktadır. Bir göçmen ağında, anayurttan tanıdıkları akrabalarından ihtiyaca göre özel istekler yapabilmektedir. Örneğin kendi işyerinde çalıştırmak üzere, akrabalarından veya tanıdıklarından birilerini göçe ikna etme durumları görülebilmektedir.

2.6. Merkez-Çevre Göç Teorisi

Çok yaygın olarak kullanılan göç kuramlarından bir tanesi de merkez çevre (center-periphery) kuramıdır. Bu kuram, Merkez çevre kuramı ya da Bağımlılık Okulu olarak da adlandırılmaktadır ve Samir Amin, Immanuel Wallerstein, Andre Gunder Frank gibi bir çok düşünür tarafından geliştirilmiştir. Kurama göre dünya, merkez ve çevre olmak üzere ikiye ayrılmış ve bu ikili dünya birbirine ekonomik temelde bağımlı olarak var olabilmektedir. Modern ekonomiyle birlikte kapitalizmin de gelişmesine koşut bir durum olarak, bağımlılık ekonomik temeli kapitalist bağlara dönüşmüştür. Oysaki tarihsel perspektiften bakıldığında, kolonyal dönemde sömürgecilik ve kolonyal bağlar merkez ve çevre ülkeler arasındaki bağımlılığın temelini oluşturmuştur. Bu çerçevede net bir vurgu yapmak gerekirse, merkez çevre kuramının modern dünyadaki temel işleyişi, kapitalizm ve ulus-devlet temellidir. Bu teoriye göre, göçün temel sebebi, kapitalist metropol devletlerle onların çevresini oluşturan devletler arasındaki tabiiyet ilişkileridir. Kapitalist merkez ülkelerin demografik durumu ve kapital birikimi arasındaki ters orantı, işçi göçüne yol açmıştır. Bir toplumun demografik yapısı kanunlar çerçevesinde oluşan bir süreç değil, aksine sosyal değişimin ve sermaye birikiminin bir fonksiyonudur (Gezgin, 1991: 37).

Merkez-çevre kuramına göre çevre olarak adlandırılan ülkeler, merkez ülkeler için vazgeçilemeyecek ve merkez ülkelerin sürekli kapitalist gelişimi perspektifinde ihtiyaç duyacağı bir konumdadır. Meydana çıkan bu ihtiyaç, aslında bağımlılık zincirini oluşturan iktidar mekanizmasının temel gereksinimidir. Kurulan bağımlılık sistemi içerisinde merkez ülkeler, ucuz işgücü, hammadde ve üretilen mamul malın pazarlanması için çevre ülkelere ihtiyaç duymaktadır. Çevre ülkelere gelen hammadde, yine çevre ülkelere gelen ucuz işgücüyle işlenerek maliyet düşürülmekte ve düşük maliyetli bu ürünler ülke içinde tüketilmekte ya da diğer ülke

pazarlarına ihraç edilerek kapitalist sisteme bir geri dönüşüm sağlanmaktadır. Kuramın temel işleyişi çerçevesinde, merkez ülkeler var olan kapitalist birikimlerini geliştirmek ve mükemmelleştirmek için çevre ülkelere ihtiyaç duyarlar. Çevre ülkeler de, kapitalist gelişimlerini tamamlama ve ekonomik refahlarını yükseltmek için merkez ülkelerle bu tip bir ilişki sistemine dâhil olmaktadır. Net bir şekilde görüldüğü üzere, bağımlılık tüm gelişmişlik ve az gelişmişlik kriterlerine göre olsa da sadece tek taraflı değildir. Çünkü kurama göre gerek merkez olarak kabul edilen gerekse de çevre olarak kabul edilen ülkelerin, çeşitli bağlamlarda ve yapılar da birbirlerine ihtiyaçları vardır (Çağlayan, 2006: 14).

2.7. Çatışmacı Göç Teorisi

Kendi başına bir Marksist göç teorisi yoktur. Buradaki yaklaşım Marksist teorinin göç olgusuna uygulandığında ortaya çıkan olgunun göç konusundaki yaklaşımıdır. Marx yeni üretim araçlarının kullanılmasıyla çok daha büyük arazilerin eskiye oranla çok az iş gücüyle işlenmesinin tarım kesiminde büyük miktarda işgücü fazlası doğurduğunu ifade eder. Marx açıkta kalan bu insanlara kentlere göç ederek sanayi sektörüne katılacak proletarya kitlesi olmaktan başka çözüm yolu olmadığını savunur. Marxist söylemin göç olgusuna uygulanan en önemli tezi, Marx'ın endüstriyel yedek orduya yönelik açıklamasıdır. Bu yedek işçi ordusu, çalışabilecek durumda olan fakat çeşitli sebeplerden dolayı işsiz kalmış ve doğal olarak da iş bulabilmek için bazı fedakârlıklara katlanmayı göze alan kişilerden oluşan bir ordudur. Bu teorinin özel olarak göç olayını açıklamaya yönelmemiş olması, onun feodal üretimden kapitalist üretime geçişle oluşanlar hariç, göçlerle ilgili sessiz kalmasına neden olmuştur. Kapitalde göç olgusu üzerine açık açık yazmamış olmasına rağmen, ilk kez göç kanunlarını 1885'te yazan Ravenstein'den daha önce göçe neden olan en önemli faktörlerden biri üzerinde açıklamalarda bulunması dikkat çeken bir özelliktir (Yalçın, 2004: 49).

2.8. Bekleme Göç Teorisi

Göç teorileri içerisinde öne çıkan bir diğer teorisi ise bekleme teorisidir. Bekleme teorisinde göç kararlarının ertelenmesine odaklanılmakta olup göç çıkışının gerçekleştiği ülkeler ile hedef ülkeler arasında yüksek gelir farklılıklarının bulunmasına karşılık, olması beklenen göç miktarının altında gerçekleşmelerin

olması durumunu açıklamak amacı ön plana alınmaktadır. Bu yaklaşımda ekonomik imkanlarda farklılıklar dahi olsa, gidilecek ülkenin geleceğine yönelik olumsuz kaygılar taşıyorsa, bu doğrultuda bilgi oluşumu söz konusuysa göç kararının ertelenmesi söz konusu olacaktır. Örnelemek gerekirse, AB üyeliği sürecindeki bir ülkeye gitme amacındaki birey, ülkenin üyelik süreciyle ilgili karamsar bir beklentiye girerse, göç kararlarını üyeliğe kadar erteleme yoluna gidebilirler ki bu da uzun vadede göç miktarlarında belirgin bir azalış anlamını taşıyacaktır (Yılmaz Akın, 2009: 35).

2.9. Seçkinlik Yaklaşımı

Eğitim, yaş, cinsiyet, medeni durum gibi unsurlar göz önüne alındığında, göç eden bireyler, göç etmeyenlere göre seçkindirler. Seçkinlik yaklaşımının öncüleri Dorothy Thomas (1938) ve Simon Kuznets (1964)'tir." Kuznets göçmenlerin eğitim, yaş, cinsiyet, ırk, medeni durum, sağlık ve diğer sosyal ve demografik nitelikleri itibariyle seçkin olduğunu belirtir" (Bahar, 2010: 46).

2.10. Fayda-Maliyet Yaklaşımı

Bireylerin göç kararını fayda ve maliyetlere bağlı olarak verdiğini öne sürmektedir. Göçü bir beşeri sermaye yatırımı olarak ele alan bu görüşe göre iyi bir ücret için göç etmek, eğitim gibi bir beşeri sermaye yatırımıdır. Birey gelecekteki gelirlerindeki artışının bugünkü değeri ile beşeri sermaye yatırımının yani göçün bugünkü maliyetini karşılaştırarak göç edip etmemeye karar vermektedir. Göçün iskonto edilmiş fayda maliyet analizinin bir fonksiyonu olduğu beşeri sermaye modeline karşılık, Harris ve Todaro'nun iki sektörlü modelinde göç, beklenen ücret farklarının pozitif bir fonksiyonudur. Kentsel alanda belirlenmiş asgari ücret olduğu sürece, kentte azımsanmayacak işsizliğe rağmen göç devam edecektir (Çağlayan, 2006: 5).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. GÖÇ YÖNTEMİ OLARAK YASADIŞI GÖÇ

3.1.Yasal Göç

Yasal göç denildiğinde, herhangi bir amaçla kişilerin kendi ülkelerinin dışına çıkarak diğer ülkelerde yaşamlarını sürdürmek isteyen, bu amaçla gittikleri ülkenin yasalarına uygun bir şekilde ülkeye giriş yapıp bulunış amaçlarına da uygun şekilde tüm yasal izinleri almaları sonrasında gittikleri ülkelerde yaşamaya başlayanlar anlaşılmalıdır. Yasal göç konusunda gerekli izinler, her ülkenin iç mevzuatında düzenlenerek sosyo-siyasal politikaları ekseninde gelişmektedir (Akçadağ, 2012: 3-4).

Göç yöntemi olarak yasal göç, devletlerin varoluşu kadar eskidir. Neticede iki ülke arasında gerçekleşecek göç hareketinde, göçe izin verecek ya da şekillendirecek bir hukuki iradenin var olması, göçün yasal olmasını sağlayacaktır. ABD'nin kurulması ertesinde yeni dünyaya doğru yaşanan ve beyin göçüne doğru dönüşse bile günümüze kadar gerçekleşen denizaşırı uluslararası göç hareketi, çıkış yapılan ülkenin yönetimince de onanması durumunda bu kategoride değerlendirilecektir. Keza 20. yüzyılın ikinci yarısında özellikle artan işçi göçleri de çoğu zaman bu kategoridedir. Örneğin Türkiye'den Batı Avrupa'ya İş ve İşçi Bulma Kurumu kanalıyla gerçekleşen işçi göçleri, hem çıkış yapılan ülke olarak Türkiye tarafından hem de giriş yapılan Batı Avrupa ülkeleri tarafından hukuki anlamda onandığından, yasal göç konumunda gerçekleşmiştir.

Göç yöntemi olarak yasal ve yasal olmayan göç ayrımında, göç çıkış ve girişi olacak ülkelerin yasal olarak göç hareketini onamaları, şekillendirmeleri, izin vermeleri, hukuki çerçeveyi şekillendirmeleri ve buna dayalı olarak göç hareketini gerçekleştirmeleri esası vardır. Bu noktada bireyin iradesi dahilinde veya haricinde olması ikinci plandadır. Yasadışı göç kararı alınırken, bu karara yol açan zorlayıcı etkenler olsa dahi birey göç etme kararını çoğu zaman kendi hür iradesiyle almaktadır. Dolayısıyla yasal göç denildiğinde genel olarak bireylerin hür iradelerine dayanarak göç etme kararlarını vermeleri neticesinde, gerekli izinlerin alınarak göç etmelerinin anlaşılması, göç yöntemleri sınıflaması açısından yanlış

olacaktır. Bu noktada kritik öneme sahip olan konu, bireylerin hür iradeleriyle göçün gerçekleşip gerçekleşmediği değil, çıkış yapılan ülke ve giriş yapılacak ülke bileşeninde gerekli yasal izinlerin mevcut olup-olmadığıdır. Dolayısıyla bir göç hareketinin yasal göç kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği, kişilerin hür iradeleri ekseninde şekillenmeyip, karşılıklı ülkelerin göçe yasal izinleri verip vermediği noktasında gerçekleşir. Somutlaştırmak gerekirse, Türkiye - Yunanistan arasında karşılıklı mübadele antlaşmasına göre 1924'te gerçekleşen göç, kimi zaman gayri iradi olmasına karşılık hukuki anlamda gerekli yasal izinler çerçevesinde şekillendirilmiş olması dolayısıyla, yasal göç olarak kabul edilmelidir. Bir göç yöntemi olarak yasal göçün ağırlıklı olarak hür iradeye dayalı gerçekleşiyor olması, söz konusu yanılığda önemli etkenler arasında kabul edilebilir.

3.2.Yasadışı Göç

Yasadışı göç, göçmenin yasadışı yollarla ülkesini terk ederek bir başka ülkeye girmesi ya da yasal yollardan girmesine karşılık süresi içinde ülkesine geri dönmeyip yasal izin sahibi olmadan gittiği ülkede uzun süre yaşaması ve/ya çalışması olarak tanımlanabilir (Demir ve Erdal, 2010: 35).

Yasa dışı göçün, her zaman bir organize suç şebekesi yardımıyla gerçekleştiği söylenemez. İnsanlar kimi zaman kişisel neden ve yöntemlerle hareket edebilmektedirler. Bu bakımdan yasa dışı göç yalnızca sınırların ihlali anlamına gelmemekte, yasa dışılık konumlarına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bunlar şu şekilde sıralanabilir:

- "Ülke sınırlarından yasa dışı giriş yapmak ve/veya yasa dışı çıkış yapmak.
- Sahte ya da tahrif edilmiş seyahat belgeleri ve diğer belgelerle sınır kapılarından giriş ve/veya çıkış yapmak.
- Yasal mevzuata uygun olarak giriş yapılmakla birlikte, vize süresi veya vize muafiyetinin tanıdığı kalış süresinin bitiminde ya da yetkili makamlarca verilmiş oturum izninin bitiminde çıkış yapmayarak, izinsiz ikamet etmek." (http://www.egm.gov.tr/icerik_detay.aspx?id=125 E.T.,10.12.2011)

3.2.1. Yasadışı Göçe Yol Açan Sebepler

Dünya’da hızlı ekonomik gelişmelere paralel olarak, üretim faktörlerinden biri olan emek de sürekli değişen bir yapıya sahiptir. Hızlı teknolojik değişim, emeğin üretimdeki nicel ve nitel katılımını da farklılaştırmaktadır. Geçen süreçte sermayenin serbest dolaşımının önündeki engeller ortadan kaldırılırken, emeğin daha iyi imkânlarla ve daha yüksek verime kavuşmasına yönelik engellemeler ise devam etmektedir. Emeğin menşei bulunduğu ulusal sınırlar içerisinde karşı karşıya bulunduğu makro ve mikro bazdaki sorunlar ile sınır ötesi hareketliliğini kısıtlayıcı faktörlerin birleşmesi, emeği yasal olmayan göçe yönlendirmektedir (Gençler, 2002: 30).

Ülkemizde son yıllarda ortaya çıkan gelişmeler sonucu yabancı işgücünün kanuni ya da kanuni olmayan yollarla kullanılmasına oldukça sık bir biçimde rastlanmaktadır. Yabancıların kanuni yollarla çalışmasını düzenleyen çok sayıda düzenleme bulunmaktadır. Ancak bu düzenlemelerin çoğunun farklı kanunlarda yer alması ve farklı izin sistemlerini getirmeleri sebebiyle uygulamada birçok açıdan zorluklarla karşılaşmaktadır. Diğer yandan, ülkemize kanuni yollarla çalışmak amacıyla gelen yabancılar dışında günümüzde artan sayıda, kendi ülkelerinde emeklerini satabilme imkânları sınırlı olan eski Doğu Bloku Ülkeleri dediğimiz Romanya, Arnavutluk, Polonya gibi ülkelerden ve Rusya'dan çok sayıda kişi ülkemize çalışmak için gelmekte ve bu imkâna kanuni olarak sahip olamadıkları için kaçak olarak çalışma yolunu tercih etmektedirler. Bu şekilde kayıt dışı ekonominin de yaygın olduğu ülkemizde, özellikle tekstil, inşaat, turizm otelcilik ve ev hizmetleri gibi işlerde yabancılar çok düşük ücretlerle ve kanunlarda getirilmiş bulunan izin ve bildirim yükümlülüklerine uymaksızın çalıştırılmaktadırlar. Bu da zaten işsizliğin büyük bir sorun olduğu ülkemizde bu sorunun daha da derinleşmesine katkı sağlamaktadır. Yabancıların bir kısmı da özellikle fuhuş sektöründe çalışmaktadır (Keser, 2003: 1).

Göçmen işçilerin ülkelerinden ayrılmalarının temel nedenleri arasında, para kazanma, anavatanlarındaki borçlarını ödeme, ailelerini malî olarak destekleme, daha iyi hayat standartları arayışı, işsizlik ve kötü ekonomik şartlar yer almaktadır. Bu

temel nedenlerinin yanı sıra, küreselleşmenin çeşitli dinamikleri hem iş bulmak isteyen insanların hareket kabiliyetlerini, hem de göçü artıran bir diğer nedendir. Ayrıca çeşitli ülkelerde yaşanan siyasal karmaşalar, baskılar ve savaşlar insanları başka ülkelerde yaşamlarını sürdürmeye itmektedir http://www.thesis.org.tr/TR/tesis_dergi/2005_ekim/pdf/dosya.pdf, E.T.,02.12.2012)

Göçteki itici faktörler olarak:

- "Üçüncü dünya ülkelerinde nüfusunun hızlı artışı
- İşsizlik,
- Daha iyi yaşam koşullarına sahip olma arzusu,
- Gidilmek istenen yere ulaşımın ve ulaşılabilirliğin daha kolay olması,
- Mültecilere yönelik devletler tarafından tanınan kolaylaştırıcı politikalar,
- Endüstrileşme ve buna bağlı şehirleşme,
- Kapitalizmin hızla gelişmesi,
- Gelir adaletsizliği,
- İş gücü talebi,
- Siyasi kargaşalar,
- Ekonomik buhranlar,
- Dış/iç savaşlar ve terör,
- Dini sebepler,
- Göçmen kaçakçılığı şebekelerinin rolü "(Sever, 2012: 54) gösterilebilir.

Göçe iten sebeplerin doğrultusunda yasadışı göçün yarattığı sorunlar paralellik gösterebilir; göç edilen ülkede yoğun nüfus baskısı, hırsızlık, gasp ve toplumsal sorunlar, yabancılaşma, kültür çatışmaları yaşanabilir.

Çekici faktörler de;

- "Mültecilere daha cömert sığınma yardım politikaları ile dinsel kurumların (özellikle ABD'de kiliselerin üçüncü dünyadan gelen Hristiyanlara yönelik yardım programları), (çalışmak amacı ile yasadışı yollardan Fransa'ya giren 300 Afrikalı göçmen sığındıkları kilisede yakalanarak sınır dışı edilmişlerdir) olan yardım programları
- Ucuz iş gücüne olan işverenlerin talepleri
- Göçmen yasalarının ve yasadışı göçmenlere gevşek uygulama

- Göçmen haklarına yönelik hukuki savunmaların Őebekeleri cesaretlendirmesi" (Gençler, 2002: 31) Şeklinde sınıflandırılabilir.

3.2.2.Yasadışı Göç Yöntemleri

Yasadışı göç yöntemleri baŐlıđı altında düzensiz göçe, insan kaŐakçılıđına, göçmen kaŐakçılıđına, sığınmacılara ve mültecilere değinilecektir.

3.2.2.1.Düzensiz Göç

Formel yolların dışında gerçekteŐen göçe ilişkin ortak bir yaklaşım olmamakla birlikte, vatandaşı olunmayan ülkeye ulusal hukuk yollarını ihlal ederek giren veya kalmayı sürdürenlerin oluşturdukları farklı fenomenler düzensiz g ç olarak nitelendirilmektedir. Düzensiz göç, gönderen, transit ve alıcı ülkelerin düzenleyici kurallarının dışında hareketin meydana gelmesidir. İlegal g ç terimi içinde de kullanılmaktadır (Gençler, 2009: 31).

Türkiye üzerinden gelişen g ç olgusu büyümekle kalmamış farklı statülerdeki göçmenleri de içermeye başlamıştır. 1980'li yıllardan bu yana Türkiye bir geçiş ülkesi olarak uluslararası g ç rejimleri anlamında önem kazanmaktadır. Düzensiz göç hareketleri bakımından da Türkiye önemli bir hedef ülke haline gelmeye başlamıştır.1980 sonrası gelenlerin birçoğu Ortadoğu'daki siyasi nedenlerden dolayı uzaklaŐmak durumundaki aileler oluştururken, yine aynı bölgeden ekonomik nedenlerle gelerek Batı Avrupa'ya geçmek isteyen göçmenlerin sayısı da artmıştır (Vural, 2007: 66).

Türkiye  zellikle Doğu Bloğunun dağılmasına paralel olarak bavul ticareti yapmak amacıyla gelen nüfusla da sıklıkla karŐılaŐmıŐtır. 1990'lı yılların baŐlarında Rusya Federasyonu, Romanya, Bulgaristan, Ukrayna, Azerbaycan ve Gürcistan'dan gelen birçok tüccar Karadeniz kıyısında bulunan Hopa, Trabzon ve daha sonra bavul ticaretinin merkezi olacak İstanbul Laleli'ye gelerek alıŐveriŐ yapmıŐlardır. Bu alıŐveriŐin hacminin 1990'lı yılların ortalarında 10 milyar dolara yaklaŐtıđı tahmin edilmektedir. Diğer yandan gerçekteŐen alıŐveriŐin kayıt dışı olması ticaret hacmi hakkında tahmini rakamlar kullanılmasını zorunlu kılsa da, bavul ticareti amacıyla gelenlerin "sözde turist" olarak tanımlanan turist vizesiyle giriş çıkış yapanlar olması

en azından turizm istatistiklerinin bu amaçla gelenlerin sayısı hakkında bilgi vermektedir. Türkiye'nin karşılaştığı düzensiz göç hareketlerine bir diğer örnek ise, Türkiye'ye turist vizesiyle gelip genellikle kayıt dışı olarak ev işleri, eğlence sektörü, tekstil, inşaat, turizm ve tarım sektöründe çalışmak amacıyla gelenler gösterilebilir. Çalışmak amacıyla gelenler ülkelerinde yaşanan ekonomik kriz ve sonrasında oluşan uzun dönemli işsizlik, yoksulluk nedeniyle gelir kaybına uğramaları sonucunda hayatta kalma stratejisi olarak daha yüksek ücretle iş bulabilecekleri ülkelere gidenlerden oluşmaktadır. Bu gruplar genellikle Türkiye'nin çevresinde bulunan Romanya, Bulgaristan, Moldova, Ukrayna, Azerbaycan, Gürcistan ve Türkmenistan'dan oluşmaktadır.

(<http://www.tek.org.tr/dosyalar/zonguldak8.pdf>, E.T.,06.05.2013)

3.2.2.2. İnsan Kaçakçılığı

İnsan kaçakçılığının Türk hukuk mevzuatında suç olarak yer almasının tarihi oldukça yenidir. 765 sayılı TCK'ya (1926'da çıkan ilk TCK) 2002'de eklenen 201/b sayılı madde ile birlikte suç kapsamına alınmıştır. 5237 sayılı yeni TCK'da da insan kaçakçılığı suç olarak alınarak 80. maddede revize edilmiştir. Maddelerin gerekçeleri ise "Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi" ve ek 4804 sayılı "İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol"ün gerekleri yerine getirilmesidir. Bu Protokol'ün 3. maddesinde insan ticareti:

"Kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidiyle veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma, kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması anlamına gelir ve istismar terimi, asgari olarak, başkalarının fuhşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınmasını içermektedir" (Renk ve Demir, 2011: 57) şeklinde tanımlanmıştır. Türk hukuk mevzuatı açısından da paralel tarif yapılarak, 5237 sayılı TCK'nın 80. maddesinde insan ticareti:

"Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tabi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişilerin ülkeye sokulması, ülke dışına çıkarılması, tedarik edilmesi, kaçırılması, bir yerden başka bir yere götürülmesi veya sevk edilmesi ya da barındırılması" (Renk ve Demir, 2011: 57) şeklinde tanımlanmıştır.

3.2.2.3. Göçmen Kaçakçılığı

Sözlüklerde kaçakçılık *"kaçakçının yaptığı iş, gümrükten gümrük ödemedi mal kaçırma işi" "Devlete vermeye mükellef olduğu vergi ve resmi vermemek, alım satımı yasak maddeleri gizlice alıp satmak ve bu surette menfaat temin etmek..."* şeklinde tarif edilmektedir (Arslan, 2003: 117). TCK'ya göre göçmen kaçakçılığı ise şu şekilde tanımlanmaktadır : "Doğrudan doğruya veya dolaylı olarak maddi menfaat elde etmek maksadıyla, yabancı bir devlet tabiiyetinde bulunan veya vatansız olan veya Türkiye'de sürekli olarak oturmasına yetkili mercilerce izin verilmemiş bulunan kimselerin Türkiye'ye yasal olmayan yollardan girmelerini veya ülkede kalmalarını, bu kişilerin veya Türk vatandaşlarının yasal olmayan yollardan ülke dışına çıkmalarını sağlamaya göçmen kaçakçılığı denir" (<http://www.gumruk.gov.tr/tr-TR/kacakciliklamucadele/Sayfalar/Insan.aspx>, E.T., 05.09.2011).

3.2.2.4. Sığınmacılar

Sığınmacı olma, mülteci olmaktan bir önceki aşamadır. Mülteci olmak için başvuruda bulunan sığınmacıların talepleri her zaman olumlu olarak karşılanmamaktadır. Bu yüzden her mülteci, mültecilik statüsüne gelmeden önce sığınmacıdır, ancak her sığınmacı mülteci olamayabilir. Buna göre sığınmacıların mülteci statüsünde korunma taleplerini karara bağlayan merciler hükümetler veya Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'dir. Bu mercilerden olası ret yanıtı gelmesine kadar da sığınılan ülkede kalma hakları mevcuttur (<http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/serdogan.pdf>, E.T., 10.04.2013).

3.2.2.5.Mülteciler

Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi'ne göre mülteci; ırkı, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulüm göreceği korkusu taşıyan ve bu yüzden ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönemeyen veya dönmek istemeyen kişidir (<http://ilticavegocmenlik.tr.gg/M.ue.lteci-Nedir.htm>, E.T., 20.04.2013).

Bu anlamda Uluslararası hukuk açısından bakıldığında, 1951 tarihli Cenevre sözleşmesi milat özelliği göstermektedir. Buna göre 1951 öncesi dönemde meydana gelen olaylarda ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından, haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen kişiler mülteci olarak; 1951 sonrası dönem için ise mülteci “ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen şahıs”lar olarak tanımlanmıştır (Ziya, 2012: 232)

3.2.3.Yasadışı Göçün Alanları

Türkiye istikrarı yakalayamamış Afganistan, Pakistan, Irak, İran, Bangladeş gibi ülke vatandaşlarının Avrupa ülkelerine geçişi için transit güzergâh; eski doğu bloğu ülkeleri vatandaşlarının çeşitli sektörlerde çalışması için hedef ülke; Türk vatandaşlarının Avrupa ülkelerine yasadışı geçişleri bakımından da bir kaynak ülke olarak yasadışı göç gerçeğiyle karşı karşıyadır. Türkiye harita da yer alan uluslar arası göç güzergâhlarından sadece birkaçına konu olmaktadır. Bundan başka çok çeşitli ülkelere Avrupa ülkelerine doğru seyreden geçiş yolları da bulunmaktadır. Yasadışı göçmenler, Türkiye dışında, Kafkasya, Afrika, Rusya federasyonu,

Ukrayna, güneydoğu Akdeniz, Balkan ülkeleri, Bosna-Hersek gibi farklı birçok güzergâhı kullanmaktadır. Türkiye sınırlarının genel durumu, şekil 3'te görülmektedir.

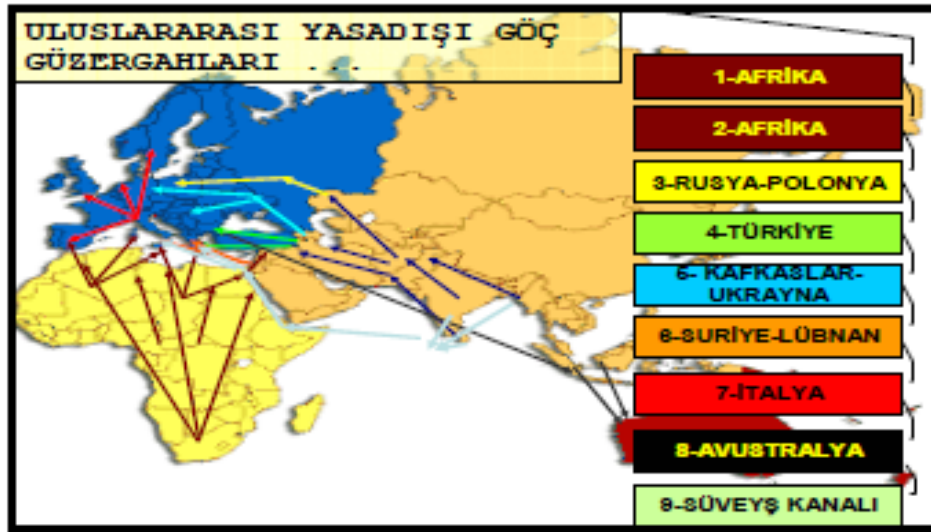
Şekil 3:Türkiye'nin Hudut Kapıları ve Kara&Deniz Sınırları

Kaynak: EGM, 2001.

Şekil 3'te görüldüğü üzere Türkiye'nin Bulgaristan, Yunanistan, Gürcistan, Suriye, Ermenistan, Nahçıvan, İran ve Irak'a sınırları vardır. Bu sınırlarda 37 hava hudut kapısı, 42 deniz hudut kapısı, 19 kara hudut kapısı, 6 demiryolu hudut kapısı olmak üzere toplamda 104 hudut kapısı bulunmaktadır. Sınırlar toplam 9683 km'dir. Türkiye'nin 8 ülkeye olan bu sınırları bu ülkelerden göç almayı ya da vermeyi kaçınılmaz kılmaktadır.

Şekil 4: Uluslararası Yasadışı Göç Güzergâhları

Kaynak: EGM, 2001.

Yasadışı göç güzergâhlarında şekil 4'te görüldüğü üzere, Türkiye yasadışı göçte geçiş ülke konumunda karşımıza çıkmaktadır (Pişkin, 2010:46). Türkiye dünya üzerindeki fiziksel konumu nedeniyle de uluslararası göçler ve göçlerin beraberindeki kültürel akımlardan da büyük ölçüde etkilenmekte olup, bu bağlamda yasadışı göçlerin de kültürel etkileri söz konusudur.

3.2.4.Dünyada Yasadışı Göç Hareketleri

Dünyada yasadışı göç sorunu oldukça önemli bir gündemi teşkil etmektedir. Avrupa Birliği özelinde konu ele alındığında, özellikle yabancı kaçak işçi sorunu bağlamında yoğunluk arz etmektedir. Avrupa Birliği'ne yönelik yasa dışı göçlerin geldiği boyuta bakıldığında, yılda 500 bin göçmene ulaşıldığı sonucuyla karşılaşılmaktadır. Günümüzde Almanya'da 500 bin, Fransa ve İngiltere'de ise 200 bin civarında kaçak göçmen bulunduğu tahmin edilmektedir. Geline boyutta, ciddi bir sorun haline dönüşen yasadışı göç sorununun önlenmesi için de yasal göçün teşvik edilmesi, sınır kontrollerinin artırılması, kaçak işçi çalıştıranlara verilen cezaların ağırlaştırılması gibi önlemler alınmaktadır. Yine de kaçak göçmenlerin %70'inin iş bulması, dikkat çekicidir (Bkz. Kırıl, 2007: 73).

Europol'ün açıklamalarına göre her yıl 500 bin civarındaki yasadışı göçmenin, 2006 yılı itibarıyla yaklaşık 200 bini AB ülkelerinden sığınma talebinde bulunmuş konumdadır. Avrupa Göçmen Ağı'nın hazırladığı rapora göre de yasadışı

göçmenlerin yoğunluğu, beraberinde sağlık, eğitim, barınma ve diğer sosyal hak ve hizmetler açısından ciddi sorunlara yol açmakta olup suç oranlarının artışına ve sosyal gerilimlere ciddi kaynaklık eder konuma gelmiştir. Gerek kabul edilenlerin ülkelere entegrasyonu açısından, gerekse de geri gönderilmelerinde ülkelere ciddi finansal yükler de getirmektedir. Örneğin İtalya, 2003'te 164,7 milyon €, 2004'teyse 115,6 milyon €' a ulaşabilmiştir. Günümüzdeki yasadışı göç alanı olarak sadece yüksek gelirli ülkeler hedef alanı olmayıp, özellikle geçiş güzergâhı olarak Doğu, Güney ve Orta Avrupa ülkeleri de kapsam içine girmiş konumdadır. Ayrıca göçmen profiline bakıldığında, özellikle fuhuşta faaliyet göstermek üzere kadın ve çocukların da Kuzey ve Batı Avrupa ülkelerine yöneldiği görülmektedir. AB'ye yasa dışı göç rotası incelendiğinde ise Sahra altı başta olmak üzere Afrika'dan, Kuzey Afrika ülkelerinden Malta, İtalya, İspanya'ya doğru rot izlendiği görülmektedir. Bir diğer rota ise Batı Balkan ülkelerinden Avrupa'ya yönelik göç rotasıdır. Keza Rusya, Ukrayna, Beyaz Rusya kanalıyla Orta ve Doğu Avrupa ülkelerine yönelik bir diğer rota da mevcuttur (Samur, 2009: 25).

Yasa dışı göç ve göçmen kaçakçılığı ile mücadele ederken ülkeler arasındaki işbirliğini geliştirmeye dayalı ortak anlayışı oluşturacak uluslararası bir belgenin eksikliği, Birleşmiş Milletleri harekete geçirmiştir. Sınır aşan Örgütlü Suçlarla Mücadele Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve bu sözleşmeye ek Kara, Deniz ve Hava Yoluyla Göçmen Kaçakçılığına Karşı Protokol hazırlanarak 2000 yılı Aralık ayında üye ülkelerin imzasına açılmıştır. Söz konusu sözleşme, örgütlü suç gruplarının tanımını yaparak, hangi eylemlerinin suç sayılması gerektiği ve bu eylemlere hangi yaptırımların uygulanması gerektiği konusunda uluslararası bir anlayış geliştirmeyi hedeflemektedir. Kara, Deniz ve Hava Yoluyla Göçmen Kaçakçılığına Karşı Protokol ise, göçmen kaçakçılığını önlemek ve bununla mücadele etmek, kaçak göçmenlerin haklarını korurken, taraf devletler arasında bu amaçla yapılan işbirliğini geliştirmek amacını taşımaktadır. Göçmen kaçakçılığının önemli sınır aşan nitelikte örgütlü suç olarak kabul edildiğini gösteren protokol, ayrıca yasa dışı göçün özellikle yoksullukla ilişkili olan temel nedenlerine de inilmesi gerektiğinin altını çizmektedir. Türkiye söz konusu protokole üye ülkelerle birlikte 13 Aralık 2000 tarihinde imza atmış ve bu sözleşme, protokolleriyle birlikte TBMM'nde kabul edilerek 19.03.2003

tarikh ve 25052 sayılı Resmi Gazete’de metinleri ile birlikte yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

(http://mirekoc.ku.edu.tr/sites/mirekoc.ku.edu.tr/files/G%C3%B6çmenler%20Strateji%20Belgesi_final.pdf, E.T. 10.05.2013)

BM’nin insan hakları ile ilgili belgelerinde de göçmenlere ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Örneğin Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi sınır dışı edilme işlemine karşı yabancılara güvence tanımaktadır. Vatansız Kişilerin Statüsüne İlişkin Sözleşme’nin 31. maddesi taraf devletlerin, ülkelerinde yasal olarak bulunan vatansız bir kişiyi ulusal güvenlik ya da kamu düzeni ile ilgili nedenler dışında sınır dışı edemeyeceklerini hükme bağlamıştır.

BM bünyesinde imzalanan 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi, mültecilere ilişkin uluslararası alandaki ilk gerçek sözleşmedir. Mülteci terimini tanımlayarak, kimlerin mülteci olabileceği konusuna açıklık getirmektedir. Mültecilerin din, seyahat, çalışma, eğitim gibi haklarını belirlerken, ev sahibi ülkeye karşı yükümlülüklerini de içermektedir. 1970’lerden itibaren Avrupa Konseyi de göç konulu çalışmalarına başlamış, 1977 yılında “Göçmen işçilerin hukuki statüsüne ilişkin Avrupa Sözleşmesi” üye devletlerin imzasına açılmıştır. Ayrıca üye devletlerin göç konusuyla ilgili bakanları Mayıs 1980’de ilk toplantılarını gerçekleştirmiştir. 11 Eylül saldırıları sonrası yasa dışı göç Avrupa Konseyi’nin de gündeminde yer almış ve 2001’den itibaren üst düzey bürokratların katılımı yasa dışı göç ile ilgili toplantılar gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Öte yandan Avrupa Sosyal Şartı’nın 9. maddesi, çalışan göçmenlerin ve ailelerinin korunma ve yardım hakkını geniş bir şekilde ele almış olup Şat’ta bu hakların “ülkede yasal olarak bulunan yabancılara” tanındığı özellikle vurgulanmıştır (Akçadağ, 2012: 13).

BM ve Avrupa Konseyi bünyesindeki bu düzenlemelerin yanında yasadışı göçle mücadele amacıyla kapsamlı çalışmaların yapıldığı önemli uluslararası aktör AB’dir. “AB ülkeleri de yasadışı göçlerle mücadeleye yönelik öncelikle denetimleri arttırma yoluna başvurmuştur. Bunun yanında ülkelerin özel önlemlere de başvurdukları görülmektedir. İngiltere’de 1996 yılında işverenlere yanlarında çalışanların oturma ve çalışma izinlerine yönelik yeni düzenlemeler yapılmış, AB ülkelerinin yaşadığı sorunun başlangıcı olarak görülen Yunanistan’da ise

göçmenlerle ilgili yasalar değiştirilmiş ve sınırların korunmasına yönelik daha sıkı önlemlerin alınması için çabalar arttırılmış, İrlanda’da 1998 yılında düzenlenen yasa ile yasadışı kaçak işçi çalıştıranlara yüksek düzeyde para cezası ve beş yıla kadar hapis cezası verilmesi öngörülmüş, İtalya’da da yasadışı göçe yönelik daha sıkı önlemlerin alınması kabul edilmiştir. Yasadışı göç sadece hükümetler arası ele alınan bir konu olarak değerlendirilmemekte, Avrupa Birliği bünyesinde sorunun çözüme kavuşturulması yönünde düzenlemeler yapılmaktadır” (Kırlı, 2009: 4).

27 Mart 2006 tarihinde onaylanan Entegre Sınır Yönetimi Eylem Planı, AB müktesebatı ve standartlarına uygun olarak, sınırların ve hudut kapılarının kontrol ve gözetimi görevlerinin askeri olmayan sivil otoriteye bağlı bir kolluk birimi tarafından yerine getirilmesine yönelik reformların ve yasal düzenlemelerin planlanması amacıyla oluşturulmuştur. Plan, bu amaca yönelik olarak, idari yapılanma ve fiziki alt yapının tamamlanması için gereken yatırımları içermektedir (İçişleri Bakanlığı, 2006:9). Sınır yönetimi konusunda AB müktesebatına uyum çalışmaları, bu alanda idari, teknik ve yasal konulardaki tedbirleri içeren Ulusal Eylem Planı ışığında devam etmektedir.

AB uyum sürecinde yabancıların işgücü piyasasına erişimi bağlamında 06 Mart 2003 tarihinde yürürlüğe giren 4817 Sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun’un bir önemli özelliği de kaçak yabancı istihdamının önlenmesi için çeşitli koşullara göre 250 milyon – 2 milyar TL arasında değişen caydırıcı para cezaları öngörmesidir. Başka bir deyişle, söz konusu kanun, yabancıların yasal yollarla işgücü piyasasında yer almasını kolaylaştırarak düzensiz göçle mücadele amacı konusunda önemli bir aşamayı oluşturduğu gibi, kaçak yabancı işçiliği önleyici tedbirler öngörmesi açısından da aynı amaca hizmet etmektedir (Somuncu, 2006: 156). 4817 sayılı Kanuna istinaden Kanunun Uygulama Yönetmeliği ve Doğrudan Yabancı Yatırımlarda Yabancı Uyruklu Personel İstihdamı Hakkında Yönetmelik 06.09.2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu düzenlemelerle amaçlanan yabancıların Türkiye’deki çalışmalarının izne bağlanması, izinlerin tek elden verilmesi, sağlıklı bir veri tabanı oluşturulması, etkin takip ve denetim ile kaçak yabancı istihdamının önlenmesi, ülkemizin ve işverenlerin gerçek ihtiyaçları

çerçevesinde nitelikli yabancı çalıştırılmasına imkan sağlanmasıdır (Önder, 2013: 337).

Türkiye ile Geri Kabul Anlaşması imzalayarak, Birlikte yakalanan ve Türkiye üzerinden Birliğe giriş yaptığı tespit edilen “yasadışı” göçmenleri (üçüncü ülke vatandaşları dahil) Türkiye’ye iade etmeyi öngören AB ile Türkiye arasında bir süredir askıda bulunan müzakereler, 2009’da yeniden başlatılmıştır ([http://www.ikv.org.tr/images/upload/data/files/geri_kabul_ve_frontex_ikv_deg_26\(1\).pdf](http://www.ikv.org.tr/images/upload/data/files/geri_kabul_ve_frontex_ikv_deg_26(1).pdf), E.T.,10.01.2013).

3.2.5.Türkiye’deki Kaçak Göçmenler

Türkiye, özellikle 1980'lerin sonlarından itibaren uluslararası göçte hedef ülke konumuna gelmiştir. Özellikleri incelendiğinde ise, gelen göçmenlerin kısa süreli olarak kalışları ve çalışmanın genellikle kaçak şekilde gerçekleşmesi şeklinde olmuştur. Bu çerçevede Orta Doğu ülkelerinden, Asya ülkelerinden çeşitli Doğu Avrupa ülkelerinden Türkiye'ye yönelik kaçak göçmen girişleriyle karşılaşıldığı dikkat çekmektedir. Eski Doğu bloğu ülkelerinden Türkiye'ye yönelik yaşanan kaçak göç hareketlerinde, özellikle soydaşlığın etkisi mevcut olup diğer lokasyonlardan göçten ayırt edici bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Doğu bloğunun dağılması ertesinde bölgede yaşanan ekonomik krizler, Türkiye'ye çalışma amaçlı olarak soydaşların gelişlerini desteklemiştir. Pek tabii coğrafi yakınlıkla birlikte yaşanan kaçak giriş imkânlarındaki kolaylığın, sağlanan vize kolaylıklarının etkisi de önemlidir (Gökmen, 2011: 202; Kirişçi, 2000: 41).

1990'lardan sonra Türkiye'ye geçiş yapan yabancılar içerisinde ağırlıklı olarak komşu ülkeler olarak Bulgaristan, Yunanistan ve Azerbaycan’dan giriş ve çıkış yapanlar öne çıkmaktadır. Bu hareketlilikte ise Türk kökenli oluş ve coğrafi yakınlık komşuluğun etkisi önemlidir (Akan ve Arslan, 2008: 23).

Yurt dışından ülkemize çalışmak amacıyla gelenlerin sayısını tam tespit etmek, özellikle kaçakçılık olgusundan dolayı pek mümkün olmasa da özellikle suça karışarak yakalanan ve sınır dışı edilenlerden hareketle yorumlanabilmesi mümkündür (Lordoğlu, 2005:41). Özellikle son dönemde yasadışı göçmen sayısında

ciddi bir artışın yaşandığını savunmak da Ege Denizi'nde görülen boğulma ve kurtarma olaylarıyla tespit edilebilir (Demir ve Erdal, 2010: 31). Aynı şekilde Edirne'den yasadışı yollarla göç etmeye çalışan kaçak göçmenlerin Meriç nehrinde boğulma vakalarına rastlanmaktadır öyle ki, Batı Trakya Sınır Güvenliği Müdürü Tümgeneral Salamangas Yorgos, Türkiye sınırındaki Meriç Nehri'nde kaçakçılar tarafından ölüme terk edilen göçmenlerin cesetlerini topladıklarını, bu ürkütücü manzarayla sık sık karşılaştıklarını ifade etmiştir (http://www.zaman.com.tr/gundem_acliktan-olenleri-mericte-ellerimle-topladim_2088455.html, E.T., 18.05.2013)

Tablo:1 1995-2012 Yılları Arasında Kaçak Göçmen Sayısı

YIL	KAÇAK GÖÇMEN SAYISI
1995	11.362
1996	18.804
1997	28.439
1998	29.426
1999	47.529
2000	94.514
2001	92.362
2002	82.825
2003	56.219
2004	61.228
2005	57.428
2006	51.983
2007	64.290
2008	65.737
2009	34.345
2010	32.667
2011	44.415
2012	42.690

Kaynak: EGM, 2001.

Ülkemizde 1995-2012 yıllarında yakalanan yasadışı göçmen sayısı 900.000'i geçmiştir. 2008 kriziyle birlikte ciddi bir azalış gösteren kaçak göçmenler, krizin etkisinin azaltılmasıyla tekrar artışa geçmiştir. Yasadışı göçün günümüzdeki önemli özelliği “örgütlü şebekelerce” düzenlenmesidir.

İnsan kaçakçılığı maddi yarar elde etmek amacıyla Türkiye'de sürekli oturma izni bulunmayan şahısların, örgütlü şebekelerce Türkiye'ye yasal olmayan yollardan

girmelerinin, Türkiye'den yasal olmayan yollardan başka ülkelere götürülmelerinin, Türk vatandaşlarının ise yasal olmayan yollardan ülke dışına çıkmalarının sağlanmasıdır. İnsan ticareti insan kaçakçılığından farklı bir kavramdır. İnsan ticareti, kişilerin zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek, esarete veya benzeri uygulamalara tabi kılmak, beden organlarının verilmesini temin etmek maksatları ile tehdit ve cebir/şiddet veya nüfuzu kötüye kullanmak veya kandırmak suretiyle, tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleridir (http://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-yasadisi-gocle-mucadelesi-.tr.mfa E.T.,16.05.2013).

Yasadışı göç bağlamında iki büyük ekonomik krize rağmen Türk ekonomisindeki yüksek büyüme oranı ve Türkiye'nin coğrafi konumu, özellikle tekstil, inşaat, gıda, eğlence ve yasadışı olmakla birlikte fuhuş sektöründe çalışan kaçak göçmen sayısının giderek artmasına yol açmıştır. Sonuç olarak Türkiye, günümüzde göç alan bir ülke konumuna gelmiştir (Civan ve Gökalp, 2011: 245).

3.2.5.1. Türkiye'de Göçmen Politikaları

Yabancıların Türkiye'de çalıştırılmalarına ilişkin mevzuat düzenlemeleri, cumhuriyet öncesi döneme kadar gitmektedir. 1869 tarihinde "Tabiiyeti Osmaniye kanunnamesine kadar tebaa ve yabancı tarifleri dini esaslara uygun olarak yapılmakta olup, yabancıların Osmanlı İmparatorluğu'nda çalıştırılmaları da "kapitülasyon veya uhdu atika (eski anlaşma) adı verilen anlaşmalarla (1535 Fransız, 1675 İngiltere kapitülasyonu gibi) düzenlenmiştir. Cumhuriyet kurulduğundan bu yana, Türkiye, bir göç ülkesidir. Ancak yukarıda bahsedildiği üzere, bu göç hareketleri, 1980'li yıllara kadar çoğunlukla Türk kökenliler ile sınırlıdır. Kurtuluş Savaşı sonucu nüfusun büyük bir bölümü kaybedilmiştir ve Türkiye'nin tarımsal ve sınaî alanda üretim yapacak nüfusa ihtiyacı vardı. Ekonomik ve demografik gerekçelerin yanı sıra, milli kimliğin oluşturulması adına, aynı ırk ve kültürden gelen kişilerin Türkiye'ye göç etmesi teşvik edilmiştir. (Somoncu 2009:145). Türkiye'de bir ulus-devlet kurma çabalarının önemli bir boyutu olan milli kimlik ve aidiyetin oluşturulmasına ilişkin politikalardan bu anlamda ilk adım

sayılabilecek olan 21 Haziran 1934 tarihli 2510 sayılı İskân Kanunudur ve göçmenlerin kabul ve iskân işlemleri bu kanuna göre yürütülmüştür. Nitekim bu kanunla, Türkiye'ye yerleşmek maksadıyla gelen göçmenlerin "Türk ırkından" olması ve "Türk kültürüne bağlı" bulunması gerekli olmuştur (Duman, 2009:477). Kanunun 4. Maddesinde de "*Türk kültürüne bağlı olmayanlar, anarşistler, casuslar, göçebe çingeneler, memleket dışına çıkarılmış olanlar, Türkiye'ye muhacir olarak alınmazlar.*" ifadesi yer alırken anlaşılacağı üzere Türk kültürüne sahip olanların göç etmesine izin verilmiştir.

1923-1938 arasındaki dönemde Bulgaristan, Romanya ve Yugoslavya'dan 400 binin üzerinde göçmen Türkiye'ye gelmiştir. İlk on yıllık dönemde serbest göçmen statüsünde kabul edilen muhacirler yardım alamamak koşulu ile istedikleri yere yerleşme imkânına sahip olmuşlardır. 1934 sonrasındaki dönemde gelen göçmenler ise iskânlı statüde işlem görmüşler ve başta Balkanlardan olmak üzere yoğun çaplı göç hareketleri yaşanmıştır. 1970'li yılların başından itibaren göçmenlere dağıtılacak toprak kalmadığı gerekçesi ile Türk soyundan ve kültüründen gelenlerin göçü eskisi kadar desteklenmemeye başladıysa da bu kişilerin göç hareketleri günümüze kadar devam etmiştir (Somuncu,2006:145; Duman,2009:487).

Göç politikalarını şekillendiren ikinci unsur, Türkiye'nin göç politikalarının soğuk savaş döneminde NATO'ya girmesi ile beraber bir cephe ülkesi haline gelmesidir. Soğuk savaş döneminde sınır kapılarının önemli bir kısmını resmen veya fiilen kapalı olan Türkiye'nin göç politikaları temel olarak güvenlik eksenine oturmuş ve göç politikaları tamamen güvenlik kurumlarının inisiyatifi altında gelişmiştir. Bu durum göç gibi sosyal, ekonomik, siyasal birçok boyutu bulunan son derece stratejik bir gelişim unsurunun alanını daraltmıştır. Türkiye'nin göç politikalarını şekillendiren üçüncü gelişme Cenevre sözleşmesini çekince koyarak imzalamasıdır. Türkiye'nin Cenevre Sözleşmesi'ne koyduğu çekinceler coğrafi kısıtlama ve Avrupa dışından gelenler mülteci sayılmamasıdır. Tasarı ile bu durumda olanlar "şartlı mülteci" statüsünde sayılacaklardır. (http://www.orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/2012621_Rapor123tur.pdf, ; <http://www.amnesty.org.tr/ai/system/files/ss310.pdf>, E.T., 06.05.2013)

1980’li yıllarla birlikte, Türkiye bir transit göç bölgesi haline gelmiştir. Özellikle Ortadoğu’dan gelen mülteciler dikkat çekmektedir. Transit göçmen olarak görülebilecek bu grubun ilk örneği İranlılardır ve 1979 İran devriminden sonra gelip Türkiye’ye sığınmışlardır. Iraklılar ise 1988 ile 1991 yılları arasında toplam üç kitlesel göç hareketiyle Türkiye’ye gelmişler ve en büyük ikinci mülteci grubunu oluşturmuştur. Transit göçmen olan son grup 1992 yılındaki Bosnalılardır (Buz, 2008:3).

1990’lı yıllardan itibaren Türkiye, Rusya ve eski Sovyet Cumhuriyetlerinden bavul ticareti için gelenlerin, özellikle AB’den gelen profesyonel ve emeklilerin ve değişik ülkelerden gelen sporcu ve öğrencilerin hedefi haline gelmiştir. Başka bir deyişle, düzenli göç, eskiden olduğu gibi sadece Türk soyundan ve kültüründen gelen kişilerin göçü ile sınırlı kalmamış, yabancıların ülkeye giriş ve oturma koşullarının yeniden düzenlenmesi gereğini ortaya koymuştur. Ayrıca AB’ne tam üyelik süreci de bu zorunluluğu güçlendirmiştir. Gerek 08 Mart 2000 tarihinde yayınlanan “2000 Katılım Ortaklığı Belgesi”nde gerek 19 Mayıs 2003 tarihinde yayınlanan “2003 Gözden Geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi”nde gerekse 23 Ocak 2006 tarihinde yayınlanan “2005 Gözden Geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi”nde, göç konusundaki AB müktesebatının ve uygulamalarının kabul edilerek uygulanması öngörülmüştür. Bunun yanı sıra, kişilerin serbest dolaşımı ile ilgili AB müktesebatına uyumun sağlanması, bu kapsamda, ikamet hakkı ve hizmet sunma özgürlüğünün önündeki engellerin kaldırılması istenmiştir. Söz konusu öngörüler ile Ulusal Programlarda bunlara karşılık gelen planlar uyarınca, Türkiye’ye göçü düzenlemek üzere, İskan Kanunu’nu yürürlükten kaldıracak olan yeni kanun taslağı hazırlanmıştır. AB uyum sürecinde, göç ve iltica konusundaki eski kanun ve uygulamaların değiştirileceğine işaret etmesi açısından önemli bir aşamayı temsil etmektedir. Ancak, kanun taslağın da sadece Türk soyundan ve kültüründen gelen kişilerin göçü öngörülerek yabancıların Türkiye’ye kalıcı olarak yerleşmelerinin sınırlandıracağı görünmektedir (Somuncu, 2006:146).

Yasadışı göçle mücadelede Geri Kabul Anlaşmaları, önemli araçlardandır. Bu kapsamda yasadışı göç hareketi esnasında yakalananların güvenlikleri sağlanarak ülkelerine geri iadeleri mümkün olmaktadır. Bu bağlamda Türkiye’de yasadışı göçle

mücadele de geri kabul antlaşmalarını etkin olarak kullanmaya çalışmaktadır. Ülkemizin bugüne kadar geri kabul antlaşması imzaladığı ülkeler: Suriye, Kırgızistan, Romanya, Ukrayna ve Yunanistan olup Pakistan ile de görüşmeler sürdürülmektedir.

" - Ülkemizin yasadışı göç konusunda göstermiş olduğu çabalar ve AB mevzuatı ile uyum çalışmaları kapsamında, "Göç ve İltica" başlıklı Eşleştirme Projesi (Twinning Project), Danimarka ve İngiltere'nin işbirliğiyle 8 Mart 2004-8 Mart 2005 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Söz konusu proje çerçevesinde, çeşitli seminerler düzenlenmiş, ayrıca, hazırlanan "Göç ve İltica Ulusal Eylem Planı" Başbakanlık makamınca onaylanarak AB Komisyonu'na sunulmuştur.

- Fransa-İngiltere Konsorsiyumu ile Türkiye'nin "Entegre Sınır Yönetimi Stratejisinin Uygulanmasına Destek Sağlamak Amacıyla Eylem Planı Geliştirilmesi" isimli eşleştirme projesinin uygulanmasına 19 Temmuz 2004 tarihinde başlanmış ve Entegre Sınır Yönetimi Stratejisini Uygulama Eylem Planı Sayın Başbakanımız tarafından 2006 yılı Mart ayında imzalanmış olup, AB Komisyonu'na iletilmiştir.

- Türkiye, 30 Kasım 2004 tarihinde Uluslararası Göç Örgütü'ne üye olmuştur. Anılan Örgüt ile göç konularının yanı sıra insan ticareti ile mücadele alanında da işbirliği sürdürülmektedir.

- 2003 yılı Eylül ayından beri Budapeşte Süreci'nin Eş Başkanlığını deruhte eden Türkiye, 2006 Ocak ayında Sürecin Başkanlığını üstlenmiştir. Budapeşte Süreci, 50 ülke Hükümetinin ve 10 Uluslararası kuruluşun katıldığı, yasadışı göçün önlenmesi ve yasadışı göçle mücadelede kalıcı çözümler sağlanmasını ve göç idaresi alanında sürdürülebilir mekanizmalar kurulmasını amaçlayan hükümetler arası gayri resmi bir işbirliği ve diyalog forumudur.

- Türkiye, Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi (ICMPD) tarafından yürütülmekte olan Akdeniz Bölgesinde Transit Göç Diyalogu girişimine de katılmaktadır." (http://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-yasadisi-gocle-mucadelesi-tr.mfa, E.T.,16.5.2013)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BİR GEÇİŞ BÖLGESİ OLARAK TRAKYA'DA YAKALANAN YASADIŞI GÖÇMENLER

Avrupa Birliği ile sınırdış olan Türkiye'nin en Batı'daki toprağı Trakya Bölgesi yasadışı göç olgusunda yasadışı göçe teşebbüs eden kaçak olarak sınırı geçmeye çalışan göçmenler için çok önemli bir geçiş bölgesi olarak yer almaktadır.

Yasadışı Göç Olgusunda Türkiye: Bir Geçiş Bölgesi Olarak Trakya'nın Analizi Başlıklı tezimiz Türkiye'deki yasadışı göçün geçiş bölgelerinden olan Trakya Bölgesinden Yunanistan ve Bulgaristan'a yasadışı yollardan geçmek amacıyla gelen teşebbüs esnasında ya da sınırı geçmeye çalışırken yakalanan ve sınırı geçip de iade edilen kaçak göçmenlerle yapılan anket çalışmasından oluşmaktadır.

Anket Emniyet Genel Müdürlüğü'nden alınan izin ile Eylül 2011 ve Eylül 2012 tarihleri arasında Edirne Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şubesi gözetimi altında bulunan 500 yasadışı göçmene uygulanmış olup anket dört dilde (Türkçe, Arapça, İngilizce, Fransızca) yirmi iki soru şeklinde hazırlanmıştır.

Anket çalışmasında frekans düzeylerine göre deneklerin verdikleri cevapların yüzdelerle dağılımlarını içeren tablolar eklenmiştir.

4.1.Trakya'da Yakalanan Göçmenlerin Uyrukları ve Demografik Özellikleri

Deneklerin demografik özellikleri incelendiğinde aşağıdaki sonuçlarla karşılaşılmaktadır:

Anket çalışmasında yer alan 500 denek içinde baskın konumda olan Filistinlilerdir. Tüm deneklerin %60'ını aşan konuma erişmişlerdir. Hemen ikinci sırada ise %16,8'lik ağırlıkla Suriye uyruklular izlemektedir (Tablo 2).

Tablo 2: Deneklerin Uyrukları

Uyrüğünüz nedir?	Frekans	Yüzde (%)
SURİYE	84	16,80
İRAN	8	1,60
LÜBNAN	2	0,40
FİLİSTİN	302	60,40
IRAK	10	2,00
TUNUS	8	1,60
CEZAYİR	26	5,20
FAS	17	3,40
LİBYA	2	0,40
MAHREB	33	6,60
PAKİSTAN	5	1,00
YEMEN	3	0,60
Toplam	500	100,00

Deneklerin cinsiyetlerine göre dağılımlarına bakıldığından %93,2'lik ağırlıkla erkeklerin baskın olduğu sonucuyla karşılaşılmaktadır. Bunda, özellikle kaçak göçmenler içerisinde bekârların baskınlığının etkisinin aranması ve göçün nihai amacının da iş amacı olmasının rolü olduğu savunulabilir (Tablo 3).

Tablo 3: Deneklerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyetiniz nedir?	Frekans	Yüzde (%)
BAY	466	93,20
BAYAN	32	6,40
Toplam	498	100,00

Deneklerin yaş gruplarına göre dağılımlarına bakıldığından çocukların (18 yaş altındakiler) %12,7'lik ağırlıkta olduğu, 55 yaş üstündekilerin de %3'ün altında kaldığı görülmektedir. Bu sonuç da göstermektedir ki yasadışı göçmenlerin aile göçü özelliği göstermesi söz konusu değildir (Tablo 4).

Tablo 4: Deneklerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımları

Yaşınız nedir?	Frekans	Yüzde (%)
0-18 YAŞ	49	12,69
19-24 YAŞ	142	36,79
25-34 YAŞ	129	33,42
35-44 YAŞ	45	11,66
45-54 YAŞ	9	2,33
55-64 YAŞ	5	1,30
65+	7	1,81
Toplam	386	100,00

Deneklerin ülkelerinde yaşadıkları yerleşim birimlerine göre dağılımlarına bakıldığında %62'ye ulaşan düzeyde ağırlıklı olarak kentlerden geldikleri dikkat çekmektedir. Bu sonucu enformasyon imkânlarının kentsel alanlarda daha yoğun olmasına bağlamak yanlış olmayacaktır (Tablo 5).

Tablo 5: Deneklerin Yaşadığı Yer

Ülkenizdeki yerleşim biriminiz nedir?	Frekans	Yüzde (%)
KENT	277	61,83
KIR	171	38,17
Toplam	448	100,00

Deneklerin öğrenim durumlarına bakıldığında cevap verenlerden lise ve üstü eğitim alanların sayısı 173 kişi düzeyinde olup, cevap verenlerin yaklaşık %37'sine ulaşmaktadır. Dolayısıyla neredeyse cevap veren deneklerin 2/3'ünün eğitim düzeyinin lise altında kaldığı gerçeğiyle karşılaşmaktadır. Gerek hedef ülkelerin işgücü piyasalarına uyumsuzlukları gerekse de eğitim düzeyi ile enformasyon arasında olması gereken kuvvetli bağın zayıflığı, bu sonuçlarla teyit edilmektedir (Tablo 6).

Tablo 6: Deneklerin Öğrenim Durumu

Öğrenim durumunuz nedir?	Frekans	Yüzde (%)
OKUR YAZAR DEĞİL	59	12,66
OKUR-YAZAR AMA MEZUN DEĞİL	45	9,66
İLKOKUL	96	20,60
İLK+ORTAOKUL	93	19,96
LİSE	110	23,61
YÜKSEKÖĞRENİM	49	10,52
LİSANSÜSTÜ	14	3,00
Toplam	466	100,00

Deneklerin medeni durumları incelendiğinde de cevap verenlerin yaklaşık %70'inin evli olmadığı sonucuyla karşılaşmaktadır. Bu da yasadışı göçte aile göçü özelliğinin zayıf kaldığını bir defa daha teyit eden bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 7).

Tablo 7: Deneklerin Medeni Durumu

Medeni durumunuz nedir?	Frekans	Yüzde (%)
EVLİ	140	30,17
BEKÂR-DUL	324	69,83
Toplam	464	100,00

Deneklerin kardeş sayıları incelendiğinde, dengeli bir yapıyla karşılaşılmakta olup, her aile yapısından kaçak göçmen verişin mevcut olduğu sonucuna varılmasını destekleyecek verilere ulaşılmaktadır (Tablo 8).

Tablo 8: Deneklerin Kardeş Sayısı

Kaç kardeşiniz var?	Frekans	Yüzde (%)
0	34	7,41
1	48	10,46
2	72	15,69
3	64	13,94
4	73	15,90
5	60	13,07
6	44	9,59
7	18	3,92
8 +	46	10,02
Toplam	377	100,00

Deneklerin çocuk sayıları incelendiğinde, cevap verenlerin yaklaşık yarısının çocuk sahibi olmadığı tespit edilmektedir. Beş ve üstü çocuk sahibi olanların ağırlığı ise %7'nin altındadır. Bunda çocuklarını geride bırakamamaktan ziyade, göç edenlerin genç - bekâr - erkek çoğunluğu oluşturmalarını sebep olarak aramak yerinde olacaktır (Tablo 9).

Tablo 9: Deneklerin Çocuk Sayısı

Kaç çocuğunuz var?	Frekans	Yüzde (%)
0	165	47,69
1	49	14,16
2	45	13,01
3	33	9,54
4	30	8,67
5 +	24	6,94
Toplam	346	100,00

4.2. Trakya'da Yakalanan Göçmenlerin Orijin Ülkelerindeki Ekonomik Koşulları ve Yaşam Memnuniyetleri

Cevap veren deneklerin yaklaşık %63'ünün aylık 500 doların altında gelir elde eden yoksul kişiler olduğu görülmektedir. Buna karşılık 900 doların üstünde gelire sahip olanların ağırlığı %10'a dahi ulaşmamaktadır (Tablo 10).

Tablo 10: Deneklerin Gelir Durumu

Aylık geliriniz nedir?	Frekans	Yüzde (%)
0-500 \$	215	63,24
501-700 \$	54	15,88
701-900 \$	36	10,59
901-1300 \$	13	3,82
1301-2500 \$	15	4,41
2500+ \$	7	2,06
Toplam	340	100,00

Cevap veren deneklerin %80'inden fazlası, ülkelerinde mutlu olmadıklarını beyan etmişlerdir. Çok mutsuz olarak mutluluk durumlarını tanımlayanların ağırlığı da %60'a ulaşmaktadır. Kararsız olarak kabul edilebilecek "orta" cevabını verenlerin de ağırlığının %10 olduğu düşünüldüğünde, yasadışı göçmenlerin sadece %9'unun, ülkelerinde mutlu olduklarını beyan ettikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Bu %9'luk kesimin verdiği cevapta da yakalanmaları sebebiyle ülkelerine iade edilmeleri durumu göz önüne alınarak korkunun - endişenin etkisini aramak yanlış olmayacaktır (Tablo 11).

Tablo 11: Deneklerin Duygu Durumu

Genel olarak ülkenizde kendinizi nasıl hissediyordunuz?	Frekans	Yüzde (%)
ÇOK MUTLUYUM	16	3,52
MUTLU	26	5,71
ORTA	47	10,33
MUTSUZ	95	20,88
ÇOK MUTSUZUM	271	59,56
Toplam	455	100,00

Cevap veren deneklerin %80'inden fazlası, ülkelerinde milli gelir düzeyinin 1000 doların altında beyan ettikleri görülmektedir. Bu da ekonomik amaçların etkisini destekler niteliktedir (Tablo 12).

Tablo 12: Deneklerin Ülkelerindeki Milli Gelir Düzeyi

Ülkenizdeki kişi başına milli geliriniz nedir?	Frekans	Yüzde (%)
50/100 \$	128	36,26
101/500 \$	86	24,36
501/1000 \$	77	21,81
1001/5000	37	10,48
5001/7000	16	4,53
10000 +	9	2,55
Toplam	353	100,00

Cevap veren deneklerin %90'ına yakını, Türkiye'ye gelene kadar yaptıkları harcamaların 5000 doların altında olduğunu beyan ettikleri sonucuyla karşılanmaktadır. Bu da göçmenlerin alım gücü zayıf olan yoksul kesimden geldiklerini teyit etmektedir. Dolayısıyla ülkemizdeki insan kaçakçılığında geçiş ülkesi konumunda da olması sebebiyle düşük fiyatlı sayıca ise çok bir yasadışı iş sirkülasyonunun olduğunu teyit etmektedir (Tablo 12).

Tablo 13: Deneklerin Ülkelerinden Türkiye'ye Gelene Kadar Ne kadar Masraf Yaptığı

Ülkenizden Ayrılıp Türkiye'ye Gelene Kadar Ne Kadar Para Harcadınız?	Frekans	Yüzde (%)
Sadece Yol Ücreti	86	20,77
100/500 \$	117	28,26
501/1000 \$	97	23,43
1001/5000 \$	64	15,46
5001/10000 \$	33	7,97
10000 +	17	4,11
Toplam	414	100,00

Cevap veren deneklerin %80'ine yakını, ülkelerinde mülk sahibi değildir. Dolayısıyla yoksul kesimin yasadışı göçe başvurduğu sonucu bir daha teyit olunmaktadır (Tablo 13).

Tablo 14: Deneklerin Ev Durumu

Ülkenizde Sahip Olduğunuz Eviniz Var Mı?	Frekans	Yüzde (%)
Var	101	22,60
Yok	346	77,40
Toplam	447	100,00

Cevap veren deneklerin yarısından fazlası, ülkelerindeki işsizliğin %50'den fazla olduğunu beyan etmeleri ise hayli ilginçtir. Teknik olarak günümüzde resmi rakamlara göre %50'lere ulaşan bir işsizliğin olduğu ülke mevcut olmamakla birlikte, deneklerin işgücünün yarısını işsiz olarak hissetmeleri ve buna göre beyanda bulunmaları, iş ve ekonomik amaçlı göçte yasadışı göçe son çare olarak başvurduklarını destekler nitelikte yorumlanabilir (Tablo 15).

Tablo 15: Deneklerin Ülkelerindeki İşsizlik Oranı

Ülkenizdeki İşsizlik Oranı Ne Kadardır?	Frekans	Yüzde (%)
%10 altında	20	4,62
%10 ve üzeri	36	8,31
%20 ve üzeri	41	9,47
%30 ve üzeri	37	8,55
%40 ve üzeri	78	18,01
%50 ve üzeri	221	51,04
Toplam	433	100,00

4.3.Trakya'da Yakalanan Göçmenlerin Ülkelerinden Ayrılış Sebepleri

Cevap veren deneklerin yaklaşık üçte biri, arkadaş ve çevre kanalıyla göçe karar verdiklerini beyan ederken, televizyon ve internetin etkisi %45'i birlikte aşmaktadır. Keza yazılı basının da %10'u aşan etkisi ile karşılaşılmaktadır. Dolayısıyla hem sosyal ağların hem de medyanın göç kararında belirleyici etkiye sahip olduğu görülmektedir (Tablo 16).

Tablo 16: Deneklerin Göçmen Olmaya Nasıl Karar Verdikleri

Göçmen Olmaya Nasıl Karar Verdiniz?	Frekans	Yüzde (%)
Arkadaşlar ve Çevre	150	32,68
Televizyon	120	26,14
İnternet	89	19,39
Gazete ve Yazılı Basın	50	10,89
Diğer	50	10,89
Toplam	459	100,00

Cevap veren deneklerin %86'sı, ülkelerinden ayrılış nedenlerinin ekonomik amaçlı olduğunu beyan etmişlerdir. Tüm denekler içerisinde bu soruya yanıt verenlerin ağırlığı ise % 46 düzeyindedir. Bundaki sebebi ise ekonomik sebeplerin en

şiddetlisi olan açlığın bir başka soruda yer almasıdır. Her ikisi birlikte %90'ı aşmaktadır (Tablo 17).

Tablo 17: Deneklerin Ekonomik Nedenli Ayrılış Sebepleri

Ayrılış Nedeninin Ekonomik Nedenler Olması	Frekans	Yüzde (%)
Tamamen Katılıyorum	179	77,83
Katılıyorum	19	8,26
Fikrim Yok	21	9,13
Katılmıyorum	4	1,74
Hiç Katılmıyorum	7	3,04
Toplam	230	100,00

Tüm denekler içerisinde bu soruya yanıt verenlerin ağırlığı %35'in altındadır. Özellikle Filistin'den gelen çoğunluk dikkate alındığında, ekonomik sebeplerle siyasi sebeplerin biraradalığıyla karşılaşılmaktadır (Tablo 18).

Tablo 18: Deneklerin Siyasi Nedenli Ayrılış Sebepleri

Ayrılış Nedeninin Siyasi Nedenler Olması	Frekans	Yüzde (%)
Tamamen Katılıyorum	108	62,07
Katılıyorum	23	13,22
Fikrim Yok	16	9,20
Katılmıyorum	7	4,02
Hiç Katılmıyorum	20	11,49
Toplam	174	100,00

Tüm denekler içerisinde bu soruya yanıt verenlerin ağırlığı ise %67'nin üzerindedir. Yine özellikle Filistin'den gelen çoğunluk dikkate alındığında, savaş ve belirsizliğin göç üzerindeki baskısı teyit edilmektedir (Tablo 19).

Tablo 19: Deneklerin Savaş ve Belirsizlikten Kaynaklı Ayrılış Sebepleri

Ayrılış Nedeninin Savaş ve Belirsizlikten Kaynaklanmaktadır	Frekans	Yüzde (%)
Tamamen Katılıyorum	273	81,01
Katılıyorum	18	5,34
Fikrim Yok	21	6,23
Katılmıyorum	9	2,67
Hiç Katılmıyorum	16	4,75
Toplam	337	100,00

Tüm denekler içerisinde turistik amaçlarla geldiğini beyan edenlerin ağırlığı (55+31 kişi), %17 düzeyindedir. Bu yanıtı verenler turist amaçlı giriş yapıp hedef ülkelere gidişi ise yasa dışı yolla gerçekleştiren kesimi oluşturmaktadır (Tablo 20).

Tablo 20: Deneklerin Turistik Nedenli Ayrılış Sebepleri

Ayrılış Nedenini Turistik Amaçlıdır	Frekans	Yüzde (%)
Tamamen Katılıyorum	55	41,98
Katılıyorum	31	23,66
Fikrim Yok	12	9,16
Katılmıyorum	9	6,87
Hiç Katılmıyorum	24	18,32
Toplam	131	100,00

Tüm denekler içerisinde bu soruya yanıt verenlerin ağırlığı ise % 47 düzeyindedir. Ekonomik amaçlı göç yanıtını verenlerle birlikte bu oran %86 olarak görülmektedir (Tablo 21).

Tablo 21: Deneklerin Açlık Nedenli Ayrılış Sebepleri

Ayrılış Nedeninin Açlık Nedenindedir	Frekans	Yüzde (%)
Tamamen Katılıyorum	187	78,90
Katılıyorum	19	8,02
Fikrim Yok	9	3,80
Katılmıyorum	6	2,53
Hiç Katılmıyorum	16	6,75
Toplam	237	100,00

Kalabalık bir ülkede yaşadığını beyan edenler, tüm deneklerin %20'si ile sınırlıdır. Dolayısıyla işsizlik - yoksulluk sorunu, nüfusla yasadışı göçe yola açacak ilişki düzeyinde değildir (Tablo 22).

Tablo 22: Deneklerin Nüfus Yoğunluğu Nedenli Ayrılış Sebepleri

Geldiğim Ülkede Nüfus Yoğunluğu Vardır	Frekans	Yüzde (%)
Tamamen Katılıyorum	81	57,45
Katılıyorum	20	14,18
Fikrim Yok	20	14,18
Katılmıyorum	5	3,55
Hiç Katılmıyorum	15	10,64
Toplam	141	100,00

Cevap veren deneklerin %86'sı, ülkelerinde yaşanan şiddet olaylarının yaşam üzerinde etkisinin olduğunu beyan etmişlerdir (Tablo 23).

Tablo 23: Deneklerin Siyasi Şiddet Etkili Ayrılma Sebepleri

Geldiğim Ülkede Şiddet Olaylarının Yaşam Üzerinde Etkisi Vardır	Frekans	Yüzde (%)
Tamamen Katılıyorum	187	78,90
Katılıyorum	19	8,02
Fikrim Yok	9	3,80
Katılmıyorum	6	2,53
Hiç Katılmıyorum	16	6,75
Toplam	237	100,00

Cevap veren deneklerin %70'i, ülkelerinde aile içi şiddetin mevcut olduğunu beyan etmiş olup, aile içi şiddetin olmadığını beyan edenlerin oranı sadece %15 düzeyinde kalmıştır (Tablo 24).

Tablo 24: Deneklerin Aile İçi Şiddet Nedenli Ayrılış Sebepleri

Geldiğim Ülkede Aile İçi Şiddet Vardır	Frekans	Yüzde (%)
Tamamen Katılıyorum	88	54,32
Katılıyorum	27	16,67
Fikrim Yok	22	13,58
Katılmıyorum	9	5,56
Hiç Katılmıyorum	16	9,88
Toplam	162	100,00

Cevap veren deneklerin yaklaşık yarısı, geldikleri ülkelerinde demokrasinin olduğunu beyan etmişlerdir. Ancak bu soruya yanıt verenlerin tüm denekler içerisinde ağırlıkları yaklaşık %26 ile sınırlıdır. Cevap verenlerin de zihinlerinin karışık olduğu, cumhuriyet ile demokrasiyi karıştırdıkları sonucu çıkmaktadır ki eğitim düzeyinin düşüklüğü, bunda etkili olarak görülebilir (Tablo 25).

Tablo 25: Deneklerin Ülkelerinde Demokratik Yönetimin Olması

Geldiğim Ülkede Demokratik Yönetim Vardır	Frekans	Yüzde (%)
Tamamen Katılıyorum	51	38,93
Katılıyorum	17	12,98
Fikrim Yok	25	19,08
Katılmıyorum	12	9,16
Hiç Katılmıyorum	26	19,85
Toplam	131	100,00

4.4.Trakya’da Yakalanan Göçmenlerin Hedef Ülkeden Beklentileri

Cevap veren deneklerin %85'i, gidecekleri ülkede iyi gelir düzeyi elde etmeyi umduklarını beyan etmişlerdir. Bu imkana sahip olmayacaklarını düşünenlerin ise ağırlıkları sadece %4'le sınırlıdır. Bu da yasadışı göçte ekonominin ağırlığını teyit eden bir başka gösterge olarak kabul edilebilir (Tablo 26).

Tablo 26: Deneklerin İyi Gelir Beklentisi

Gideceğim Ülkede İyi Gelir Bekliyorum	Frekans	Yüzde (%)
Tamamen Katılıyorum	141	76,22
Katılıyorum	16	8,65
Fikrim Yok	20	10,81
Katılmıyorum	1	0,54
Hiç Katılmıyorum	7	3,78
Toplam	185	100,00

Cevap veren deneklerin %83'ü, gidecekleri ülkede yüksek yaşam standardı unsurlarından olan iyi eğitim beklentisi içinde olduklarını beyan etmişlerdir (Tablo 27).

Tablo 27: Deneklerin İyi Eğitim Beklentisi

Gideceğim Ülkede İyi Eğitim Bekliyorum	Frekans	Yüzde (%)
Tamamen Katılıyorum	119	65,38
Katılıyorum	32	17,58
Fikrim Yok	20	10,99
Katılmıyorum	1	0,55
Hiç Katılmıyorum	10	5,49
Toplam	182	100,00

Cevap veren deneklerin %90'ından fazlası, gideceği ülkede iyi bir hayat beklediğini beyan etmiş olup aksini düşünen yani kötümser olanların ağırlığı %3'le sınırlı kalmıştır (Tablo 28).

Tablo 28: Deneklerin Düzenli Hayat Beklentisi

Gideceğim Ülkede Düzenli Bir Hayat Bekliyorum	Frekans	Yüzde (%)
Tamamen Katılıyorum	222	78,45
Katılıyorum	34	12,01
Fikrim Yok	18	6,36
Katılmıyorum	3	1,06
Hiç Katılmıyorum	6	2,12
Toplam	283	100,00

Cevap veren deneklerin %90'ından fazlası, gideceği ülkede özgür bir hayat beklediğini beyan etmiş olup aksini düşünen yani kötümser olanların ağırlığı %3'le sınırlı kalmıştır (Tablo 29).

Tablo 29: Deneklerin Özgür Yaşam Beklentisi

Gideceğim Ülkede Özgür Bir Yaşam Bekliyorum	Frekans	Yüzde (%)
Tamamen Katılıyorum	206	82,40
Katılıyorum	21	8,40
Fikrim Yok	15	6,00
Katılmıyorum	5	2,00
Hiç Katılmıyorum	3	1,20
Toplam	250	100,00

Cevap veren deneklerin %91'inden fazlası, gideceği ülkede güvenli bir hayat beklediğini beyan etmiş olup aksini düşünen yani kötümser olanların ağırlığı %4'le sınırlı kalmıştır (Tablo 30).

Tablo 30: Deneklerin Güvenli Yaşam Beklentisi

Gideceğim Ülkede Güvenli Bir Yaşam Bekliyorum	Frekans	Yüzde (%)
Tamamen Katılıyorum	253	80,57
Katılıyorum	34	10,83
Fikrim Yok	14	4,46
Katılmıyorum	4	1,27
Hiç Katılmıyorum	9	2,87
Toplam	314	100,00

4.5.Trakya'da Yakalanan Göçmenlerin Seyahat Metotları

Yakalanan göçmenlerin üçte birinin yasal yollarla ülkeye giriş yapmış olduğu görülmektedir. Turist olarak giriş yapıp sonrasında diğer hedef ülkelere geçiş yaparken yakalanmışlardır. Dolayısıyla vize uygulamasının gereğini de kimi ülke - bölgeler için göstermesi açısından bu sonuç oldukça önemlidir (Tablo 31).

Tablo 31: Deneklerin Giriş Yolları

Türkiye'ye Hangi Yolla Giriş Yaptınız	Frekans	Yüzde (%)
Yasal Yolla	153	35,83
Yasal Olmayan	274	64,17
Toplam	427	100,00

Deneklerin üçte ikisi, giriş yaparken karayolunu kullanmış olup, %17'si denizyolunu, %10'u ise demiryolunu kullanmışlardır. Havayolunu kullananların oranı ise %5'in altındadır (Tablo 32).

Tablo 32: Deneklerin Yasa Dışı Göçte Kullandığı Araç

Türkiye'ye Giriş Yaparken Kullandığımız Araç	Frekans	Yüzde (%)
Kara Yolu	290	65,76
Deniz Yolu	76	17,23
Demir Yolu	46	10,43
Hava Yolu	21	4,76
Herhangi Bir Araç Kullanmadım	8	1,81
Toplam	441	100,00

4.6.Trakya'da Yakalanan Göçmenlerin Gitmeyi Düşündükleri Ülkeler

Deneklerin yaşanacak ülkelerin özelliklerini içeren tanımlamalarında iş, sosyal güvenlik şartları gibi ekonomik özelliklerin yanı sıra ve hatta daha yüksek düzeyde demokratik, din ve kültürlere saygılı, hukukun işlediği özelliklere sahip olunması beklentilerini de dile getirdikleri görülmektedir (Tablo 33).

Tablo 33: Deneklerin Hedef Ülkelerden Beklentileri

Sizce Hangi Ülke Daha İyidir?	Frekans	Yüzde (%)
Sağlık Ve Sosyal Güvenlik Açısından Gelişmiş	86	23,06
İş İmkanları	83	22,25
Demokrasi Ve İnsan Hakları	101	27,08
Ekonomik Açıdan Gelişmiş	31	8,31
Dinlere Ve Kültürlere Saygılı (Hoşgörülü)	90	24,13
Hukuk Sistemi Ve Adaletin İşleyişi İyi Olan	68	18,23
Toplam	373	100,00

Cevap veren deneklerin ağırlıklı olarak Batı Avrupa ülkelerine "en az %83" gitmek istedikleri ve bu ülkeler arasında da başı Almanya'nın çektiği görülmektedir (Tablo 34).

Tablo 34: Deneklerin Gitmeyi Düşündükleri Ülke

Gitmeyi Düşündüğünüz Ülke Hangisidir	Frekans	Yüzde (%)
Almanya	110	29,81
Fransa	61	16,53
İtalya	55	14,91
İngiltere	76	20,60
Hollanda	40	10,84
İskandinav Ülkeleri	98	26,56
Diğer Ülkeler	100	27,10
Toplam	369	100,00

4.7.Bağıntılı Verilerin Çapraz Metotla Yapılan Analizleri

4.7.1. Göçmenlerin Ülkelerindeki Gelir Düzeyleri İle Diğer Göstergeler Arasındaki Bağlantı Analizleri

Ülkelerindeki aylık gelir düzeyleriyle kendi ülkelerindeki mutluluk düzeyleri karşılaştırıldığında, 900 doların altında gelir düzeyi olanlarda kendini ülkesinde çok mutlu hissedenlerin ağırlıklarının %3'ü dahi bulmadığı, buna karşılık üçte ikisine kadar ulaşan düzeylerde kendilerini çok mutsuz hissettikleri görülmektedir. Halbuki gelir düzeyleri 900 doların üstünde olanlarda kendilerini çok mutlu hissedenlerin oranlarında %25'e kadar ulaşıldığı, buna karşılık kendilerini çok mutsuz hissedenlerinin ise ağırlığının %33'e kadar gerileyebildiği dikkat çekmektedir (Tablo 35).

Tablo 35: Gelir-Mutluluk İlişkisi

9-10 sorular		Çok Mutluyum	Mutlu	Orta	Mutsuz	Çok Mutsuzum	Toplam
0-500 \$	Frekans	7	8	13	48	139	215
	Yüzde (%)	3,3	3,7	6,0	22,3	64,7	100,0
501-700 \$	Frekans	1	9	13	9	21	53
	Yüzde (%)	1,9	17,0	24,5	17,0	39,6	100,0
701-900 \$	Frekans	1	4	4	12	15	36
	Yüzde (%)	2,8	11,1	11,1	33,3	41,7	100,0
901-1300 \$	Frekans	3	0	2	2	5	12
	Yüzde (%)	25,0	0,0	16,7	16,7	41,7	100,0
1301-2500 \$	Frekans	0	4	0	2	5	11
	Yüzde (%)	0,0	36,4	0,0	18,2	45,5	100,0
2501 \$	Frekans	1	0	1	2	2	6
	Yüzde (%)	16,7	0,0	16,7	33,3	33,3	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	13	25	33	75	187	333
	Yüzde (%)	3,9	7,5	9,9	22,5	56,2	100,0

Ülkelerindeki aylık gelir düzeyleriyle göç kararı vermelerindeki ekonomik nedenler arasındaki bağlantı incelendiğinde, 900 doların altında gelir düzeyi olanlarda %80'e kadar göç kararını vermelerinde ekonomik nedenlerin etkili olduğunu beyan ettikleri görülmektedir. Hâlbuki bu oranlar 2500 doların üstünde olanlarda %50'ye kadar gerileyebilmektedir (Tablo 36).

Tablo 36: Gelir Düzeyi Ve Göç Kararı İlişkisi

9-16.1 sorular		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-500 \$	Frekans	92	7	11	2	4	116
	Yüzde (%)	79,3	6,0	9,5	1,7	3,4	100,0
501-700 \$	Frekans	20	5	1	0	2	28
	Yüzde (%)	71,4	17,9	3,6	0,0	7,1	100,0
701-900 \$	Frekans	13	3	1	1	0	18
	Yüzde (%)	72,2	16,7	5,6	5,6	0,0	100,0
901-1300 \$	Frekans	5	2	0	0	0	7
	Yüzde (%)	71,4	28,6	0,0	0,0	0,0	100,0
1301-2500 \$	Frekans	9	1	1	0	0	11
	Yüzde (%)	81,8	9,1	9,1	0,0	0,0	100,0
2501 \$	Frekans	1	0	1	0	0	2
	Yüzde (%)	50,0	0,0	50,0	0,0	0,0	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	140	18	15	3	6	182
	Yüzde (%)	76,9	9,9	8,2	1,6	3,3	100,0

Ülkelerindeki aylık gelir düzeyleriyle göç kararı vermelerindeki açıklık sebebi arasındaki bağlantı incelendiğinde, 900 doların altında gelir düzeyi olanlarda %80'e kadar göç kararını vermelerinde açıklığın etkili olduğunu beyan ettikleri görülmektedir. Bu soruya cevap veren 2500 doların üstünde olan tek kişi de göç etme sebebi olarak açıklığı göstermiştir. Muhtemelen söz konusu tek kişinin kastettiği, ekonomik imkânlardaki yetersizliktir (Tablo 37).

Tablo 37: Göç Kararı Ve Açlık İlişkisi

9-16.5		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-500 \$	Frekans	98	8	5	1	10	122
	Yüzde (%)	80,3	6,6	4,1	0,8	8,2	100,0
501-700 \$	Frekans	20	3	1	2	4	30
	Yüzde (%)	66,7	10,0	3,3	6,7	13,3	100,0
701-900 \$	Frekans	12	2	1	0	1	16
	Yüzde (%)	75,0	12,5	6,3	0,0	6,3	100,0
901-1300 \$	Frekans	5	2	1	0	0	8
	Yüzde (%)	62,5	25,0	12,5	0,0	0,0	100,0
1301-2500 \$	Frekans	8	1	0	1	0	10
	Yüzde (%)	80,0	10,0	0,0	10,0	0,0	100,0
2501 \$	Frekans	1	0	0	0	0	1
	Yüzde (%)	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Her İki Soruya Cevap Verenler	Frekans	144	16	8	4	15	187
	Yüzde (%)	77,0	8,6	4,3	2,1	8,0	100,0

Ülkelerindeki aylık gelir düzeyleriyle göç edilecek ülkedeki gelir beklentisi arasındaki bağlantı incelendiğinde, tüm gelir gruplarında birbiriyle paralel sonuçların yer aldığı ve gelir beklentisinin çoğu kez %80'leri aştığı açıkça görülmektedir (Tablo 38).

Tablo 38: Gelir Düzeyi ve Gelir Beklentisi İlişkisi

9-18.1		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
	Frekans	73	6	12	0	6	97
0-500 \$	Yüzde (%)	75,3	6,2	12,4	0,0	6,2	100,0
	Frekans	16	4	2	0	0	22
501-700 \$	Yüzde (%)	72,7	18,2	9,1	0,0	0,0	100,0
	Frekans	12	3	1	0	0	16
701-900 \$	Yüzde (%)	75,0	18,8	6,3	0,0	0,0	100,0
	Frekans	5	0	2	0	0	7
901-1300 \$	Yüzde (%)	71,4	0,0	28,6	0,0	0,0	100,0
	Frekans	6	0	0	0	0	6
1301-2500 \$	Yüzde (%)	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
	Frekans	0	1	0	0	0	1
2501 \$	Yüzde (%)	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	112	14	17	0	6	149
	Yüzde (%)	75,2	9,4	11,4	0,0	4,0	100,0

Ülkelerindeki aylık gelir düzeyleriyle göç edilecek ülkedeki yaşam standartları açısından önemli göstergelerden olan iyi eğitim imkânı arasındaki bağlantı incelendiğinde de, tüm gelir gruplarında birbiriyle paralel sonuçların yer aldığı ve iyi eğitim beklentisinin %90'ları aşabildiği açıkça görülmektedir (Tablo 39).

Tablo 39: Gelir Düzeyi ve Eğitim İmkanı Beklentisi

9-18.2		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-500 \$	Frekans	63	16	10	1	8	98
	Yüzde (%)	64,3	16,3	10,2	1,0	8,2	100,0
501-700 \$	Frekans	11	6	5	0	1	23
	Yüzde (%)	47,8	26,1	21,7	0,0	4,3	100,0
701-900 \$	Frekans	10	3	1	0	0	14
	Yüzde (%)	71,4	21,4	7,1	0,0	0,0	100,0
901-1300 \$	Frekans	3	1	1	0	1	6
	Yüzde (%)	50,0	16,7	16,7	0,0	16,7	100,0
1301-2500 \$	Frekans	3	1	1	0	0	5
	Yüzde (%)	60,0	20,0	20,0	0,0	0,0	100,0
2501 \$	Frekans	1	0	0	0	0	1
	Yüzde (%)	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	91	27	18	1	10	147
	Yüzde (%)	61,9	18,4	12,2	0,7	6,8	100,0

Ülkelerindeki aylık gelir düzeyleriyle göç edilecek ülkedeki düzenli hayat beklentisi arasındaki bağlantı incelendiğinde, tüm gelir gruplarında yine birbiriyle paralel sonuçların yer aldığı ve düzenli hayat beklentisinin neredeyse tüm deneklerin tamamına ulaştığı görülmektedir (Tablo 40).

Tablo 40: Gelir Düzeyi ve Düzenli Hayat Beklentisi

9-18.3		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Toplam
0-500 \$	Frekans	116	17	10	0	3	146
	Yüzde (%)	79,5	11,6	6,8	0,0	2,1	100,0
501-700 \$	Frekans	21	8	2	1	2	34
	Yüzde (%)	61,8	23,5	5,9	2,9	5,9	100,0
701-900 \$	Frekans	12	3	2	1	0	18
	Yüzde (%)	66,7	16,7	11,1	5,6	0,0	100,0
901-1300 \$	Frekans	8	0	1	0	0	9
	Yüzde (%)	88,9	0,0	11,1	0,0	0,0	100,0
1301-2500 \$	Frekans	7	1	0	0	0	8
	Yüzde (%)	87,5	12,5	0,0	0,0	0,0	100,0
2501 \$	Frekans	0	1	0	0	0	1
	Yüzde (%)	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	164	30	15	2	5	216
	Yüzde (%)	75,9	13,9	6,9	0,9	2,3	100,0

Ülkelerindeki aylık gelir düzeyleriyle göç edilecek ülkelerdeki gelişmişlik parametrelerindeki öncelik arasındaki bağlantı incelendiğinde, gelir düzeyi arttıkça

ekonomik gelişmişlik unsurlarının çekiciliğinin azalarak siyasi ve sosyal gelişmişlik - kaliteye doğru yönelindiği görülmektedir (Tablo 41).

Tablo 41: Gelir Düzeyi ve Ekonomik Gelişmişlik Unsuru

9-21		Sağlık Ve Sosyal Güvenlik Açısından Gelişmiş	İş İmkânları	Demokrasi Ve İnsan Hakları	Ekonomik Açıdan Gelişmiş	Dinlere Ve Kültürlere Saygılı (Hoşgörülü)	Hukuk Sistemi Ve Adaletin İşleyişi İyi Olan	Toplam
	Frekans	33	43	49	22	46	30	223
	Yüzde (%)	14,8	19,3	22,0	9,9	20,6	13,5	100,0
0-500 \$	Frekans	19	8	7	4	12	8	58
	Yüzde (%)	32,8	13,8	12,1	6,9	20,7	13,8	100,0
501-700 \$	Frekans	6	13	5	3	7	4	38
	Yüzde (%)	15,8	34,2	13,2	7,9	18,4	10,5	100,0
701-900 \$	Frekans	3	0	2	0	4	2	11
	Yüzde (%)	27,3	0,0	18,2	0,0	36,4	18,2	100,0
901-1300 \$	Frekans	3	0	4	0	2	2	11
	Yüzde (%)	27,3	0,0	36,4	0,0	18,2	18,2	100,0
1301-2500 \$	Frekans	1	2	0	0	0	3	6
	Yüzde (%)	16,7	33,3	0,0	0,0	0,0	50,0	100,0
2501 \$	Frekans	65	66	67	29	71	49	347
	Yüzde (%)	18,7	19,0	19,3	8,4	20,5	14,1	100,0
Her iki soruya cevap verenler								

Ülkelerindeki aylık gelir düzeyleriyle göç edilecek hedef ülkeler arasındaki bağlantı incelendiğinde, gelir düzeyi düşük olanların Almanya'ya yöneldiği, gelir düzeyi görece yüksek olanların ise Hollanda ve diğer ülkelere "muhtemelen ABD" doğru daha fazla yöneldikleri görülmektedir (Tablo 42).

Tablo 42: Gelir Düzeyi ve Göç Edilen Ülke Tercihi

922		Alm	Fr	İtl	İng	Hol	İsk Ülkeleri	Diğer Ülk	Toplam
0-500 \$	Frekans	58	30	25	33	18	54	34	252
	Yüzde (%)	23,0	11,9	9,9	13,1	7,1	21,4	13,5	100,0
501-700 \$	Frekans	11	13	5	14	2	7	6	58
	Yüzde (%)	19,0	22,4	8,6	24,1	3,4	12,1	10,3	100,0
701-900 \$	Frekans	11	4	1	2	5	8	3	34
	Yüzde (%)	32,4	11,8	2,9	5,9	14,7	23,5	8,8	100,0
901-1300 \$	Frekans	1	0	13	1	2	2		19
	Yüzde (%)	5,3	0,0	68,4	5,3	10,5	10,5	0,0	100,0
1301-2500 \$	Frekans	0	1	1	2	1	5	4	14
	Yüzde (%)	0,0	7,1	7,1	14,3	7,1	35,7	28,6	100,0
2501 \$	Frekans	0	1	1	0	2	0	3	7
	Yüzde (%)	0,0	14,3	14,3	0,0	28,6	0,0	42,9	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	81	49	46	52	30	76	50	384
	Yüzde (%)	21,1	12,8	12,0	13,5	7,8	19,8	13,0	100,0

4.7.2. Göçmenlerin Ülkelerindeki Mutluluk Düzeyleri İle Diğer Göstergeler Arasındaki Bağlantı Analizleri

Ülkelerindeki mutluluk düzeyleriyle göç kararı vermelerinde ekonomik nedenlerin belirleyiciliği arasındaki bağlantı açısından anket sonuçları incelendiğinde, ülkesinde kendisini mutlu hissetsin ya da hissetmesin, çoğunluğun göç kararı vermelerinde ekonomik nedenlerin etkili olduğunu beyan ettikleri görülmektedir (Tablo 43).

Tablo 43: Göç Kararı ve Mutluluk Düzeyi

9-16.1		Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum	Diğer	Toplam
Çok mutluyum	Frekans	4	2	0	0	0	0	6
	Yüzde (%)	66,7	33,3	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Mutluyum	Frekans	9	0	1	0	0	0	10
	Yüzde (%)	90,0	0,0	10,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Fikrim yok	Frekans	19	7	0	0	0	0	26
	Yüzde (%)	73,1	26,9	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Mutsuzum	Frekans	31	6	4	0	2	0	43
	Yüzde (%)	72,1	14,0	9,3	0,0	4,7	0,0	100,0
Çok mutsuzum	Frekans	197	6	30	7	9	0	249
	Yüzde (%)	79,1	2,4	12,0	2,8	3,6	0,0	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	260	21	35	7	11	0	334
	Yüzde (%)	77,8	6,3	10,5	2,1	3,3	0,0	100,0

Ülkelerindeki mutluluk düzeyleriyle göç kararı vermelerinde açlığın belirleyiciliği arasındaki bağlantı açısından anket sonuçları incelendiğinde, ülkesinde kendisini mutlu hissetsin ya da hissetmesin, çoğunluğun göç kararı vermelerinde açlığın yani ekonomik imkânsızlıklar - yoksulluğun etkili olduğunu beyan ettikleri görülmektedir (Tablo 44).

Tablo 44: Göç Kararı ve Açlık

10-16.5		Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum	Diğer	Toplam
Çok mutluyum	Frekans	6	3	0	0	0	0	9
	Yüzde (%)	66,7	33,3	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Mutluyum	Frekans	5	1	1	1	0	0	8
	Yüzde (%)	62,5	12,5	12,5	12,5	0,0	0,0	100,0
Fikrim yok	Frekans	18	4	4	1	1	0	28
	Yüzde (%)	64,3	14,3	14,3	3,6	3,6	0,0	100,0
Mutsuzum	Frekans	33	7	1	3	4	0	48
	Yüzde (%)	68,8	14,6	2,1	6,3	8,3	0,0	100,0
Çok mutsuzum	Frekans	121	4	3	2	11	0	141
	Yüzde (%)	85,8	2,8	2,1	1,4	7,8	0,0	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	183	19	9	7	16	0	234
	Yüzde (%)	78,2	8,1	3,8	3,0	6,8	0,0	100,0

Ülkelerindeki mutluluk düzeyleriyle göç edilecek ülkeden iyi gelir beklentisi arasındaki bağlantı açısından anket sonuçları incelendiğinde, ülkesinde kendisini mutlu hissetsin ya da hissetmesin, çoğunluğun göç edeceği ülkede iyi gelir elde edeceği beklentisi içerisinde olduğu görülmektedir (Tablo 45).

Tablo 45: İyi Gelir Beklentisi ve Mutluluk Düzeyi

10-18.1		Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum	Diğer	Toplam
Çok mutluyum	Frekans	5	2	1	0	0	0	8
	Yüzde (%)	62,5	25,0	12,5	0,0	0,0	0,0	100,0
Mutluyum	Frekans	8	1	0	0	0	0	9
	Yüzde (%)	88,9	11,1	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Fikrim yok	Frekans	22	1	1	0	0	0	24
	Yüzde (%)	91,7	4,2	4,2	0,0	0,0	0,0	100,0
Mutsuzum	Frekans	26	5	8	0	1	0	40
	Yüzde (%)	65,0	12,5	20,0	0,0	2,5	0,0	100,0
Çok mutsuzum	Frekans	71	7	9	0	6	0	93
	Yüzde (%)	76,3	7,5	9,7	0,0	6,5	0,0	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	132	16	19	0	7	0	174
	Yüzde (%)	75,9	9,2	10,9	0,0	4,0	0,0	100,0

Ülkelerindeki mutluluk düzeyleriyle göç edilecek ülkeden iyi eğitim beklentisi arasındaki bağlantı açısından anket sonuçları incelendiğinde, ülkesinde kendisini mutlu hissedenlerin kendilerini mutsuz hissedenlere göre daha düşük düzeyde göç edeceği ülkede iyi eğitim elde edeceği beklentisi içerisinde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ülkesinde mutlu olanların mutsuz olanlara göre gidecekleri ülkede eğitim imkânından ziyade ekonomik kazanım eksensli beklenti içerisinde olduklarını savunmak yanlış olmayacaktır (Tablo 46).

Tablo 46: Ekonomik Kazanım ve Mutluluk Düzeyi

10-18.2		Tamamen katlıyorm	Katlıyorm	Fikrim yok	Katılmıyorm	Hiç katılmıyorm	Diğer	Toplam
Çok mutluyum	Frekans	3	4	0	0	0	0	7
	Yüzde (%)	42,9	57,1	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Mutluyum	Frekans	6	2	1	0	0	0	9
	Yüzde (%)	66,7	22,2	11,1	0,0	0,0	0,0	100,0
Fikrim yok	Frekans	13	9	1	1	0	0	24
	Yüzde (%)	54,2	37,5	4,2	4,2	0,0	0,0	100,0
Mutsuzum	Frekans	27	12	4	0	2	0	45
	Yüzde (%)	60,0	26,7	8,9	0,0	4,4	0,0	100,0
Çok mutsuzum	Frekans	63	5	12	0	8	0	88
	Yüzde (%)	71,6	5,7	13,6	0,0	9,1	0,0	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	112	32	18	1	10	0	173
	Yüzde (%)	64,7	18,5	10,4	0,6	5,8	0,0	100,0

Ülkelerindeki mutluluk düzeyleriyle göç edilecek ülkeden düzenli bir hayat beklentisi arasındaki bağlantı açısından anket sonuçları incelendiğinde, ülkesinde kendisini mutlu hissetsin ya da hissetmesin, çoğunluğun göç edeceği ülkede tıpkı iyi gelir elde edeceği beklentisinde olduğu gibi yoğun bir düzenli bir hayat beklentisi içerisinde olduğu görülmektedir (Tablo 47).

Tablo 47: Düzenli Hayat Beklentisi ve Mutluluk Düzeyi

10-18.3		Tamamen katlıyorm	Katlıyorm	Fikrim yok	Katılmıyorm	Hiç katılmıyorm	Diğer	Toplam
Çok mutluyum	Frekans	7	1	1	0	0	0	9
	Yüzde (%)	77,8	11,1	11,1	0,0	0,0	0,0	100,0
Mutluyum	Frekans	5	5	0	0	1	0	11
	Yüzde (%)	45,5	45,5	0,0	0,0	9,1	0,0	100,0
Fikrim yok	Frekans	20	6	3	2	0	0	31
	Yüzde (%)	64,5	19,4	9,7	6,5	0,0	0,0	100,0
Mutsuzum	Frekans	36	11	4	0	1	0	52
	Yüzde (%)	69,2	21,2	7,7	0,0	1,9	0,0	100,0
Çok mutsuzum	Frekans	139	9	9	1	4	0	162
	Yüzde (%)	85,8	5,6	5,6	0,6	2,5	0,0	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	207	32	17	3	6	0	265
	Yüzde (%)	78,1	12,1	6,4	1,1	2,3	0,0	100,0

Ülkelerindeki mutluluk düzeyleriyle göç edilecek ülkelerdeki gelişmişlik parametrelerindeki öncelik arasındaki bağlantı incelendiğinde, mutluluk düzeyi arttıkça ekonomik gelişmişlik unsurlarının çekiciliğinin azalarak siyasi ve sosyal gelişmişlik - kaliteye doğru yönelindiği görülmektedir (Tablo 48).

Tablo 48: Ülkelerin Gelişmişlik Parametreleri ve Mutluluk Düzeyi

10-21		Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum	Diğer	Toplam
Çok mutluym	Frekans	2	4	4	2	2	3	17
	Yüzde (%)	11,8	23,5	23,5	11,8	11,8	17,6	100,0
Mutluym	Frekans	26	11	5	1	2	3	48
	Yüzde (%)	54,2	22,9	10,4	2,1	4,2	6,3	100,0
Fikrim yok	Frekans	0	47	18	2	13	4	84
	Yüzde (%)	0,0	56,0	21,4	2,4	15,5	4,8	100,0
Mutsuzum	Frekans	5	0	95	16	18	20	154
	Yüzde (%)	3,2	0,0	61,7	10,4	11,7	13,0	100,0
Çok mutsuzum	Frekans	20	9	0	271	30	50	380
	Yüzde (%)	5,3	2,4	0,0	71,3	7,9	13,2	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	53	71	122	292	65	80	683
	Yüzde (%)	7,8	10,4	17,9	42,8	9,5	11,7	100,0

Ülkelerindeki mutluluk düzeyleriyle göç edilecek hedef ülkeler arasındaki bağlantı incelendiğinde, tüm ülkeler arasında dengeli bir dağılımın gerçekleştiği görülmektedir (Tablo 49).

Tablo 49:Hedef Ülke Ve Mutluluk Düzeyi

10-22		Alm	Fr	İtl	İng	Holl	İsk	Diğer ülk	Toplam
Çok mutluym	Frekans	4	3	1	2	2	2	5	19
	Yüzde (%)	21,1	15,8	5,3	10,5	10,5	10,5	26,3	100,0
Mutluym	Frekans	3	5	2	4	0	6	5	25
	Yüzde (%)	12,0	20,0	8,0	16,0	0,0	24,0	20,0	100,0
Fikrim yok	Frekans	9	11	6	5	5	4	12	52
	Yüzde (%)	17,3	21,2	11,5	9,6	9,6	7,7	23,1	100,0
Mutsuzum	Frekans	23	9	10	16	11	20	17	106
	Yüzde (%)	21,7	8,5	9,4	15,1	10,4	18,9	16,0	100,0
Çok mutsuzum	Frekans	64	32	31	42	16	61	51	297
	Yüzde (%)	21,5	10,8	10,4	14,1	5,4	20,5	17,2	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	103	60	50	69	34	93		409
	Yüzde (%)	25,2	14,7	12,2	16,9	8,3	22,7	0,0	100,0

4.7.3. Göçmenlerin Ülkelerindeki Mutluluk Düzeyleri İle Diğer Göstergeler Arasındaki Bağlantı Analizleri

Deneklerin ülkelerinden ayrılmalarında ekonomik nedenlerin ve açlığın belirleyiciliği arasındaki bağlantı açısından anket sonuçları incelendiğinde, birbirleriyle büyük ölçüde örtüştükleri görülmektedir (Tablo 50).

Tablo 50:Ekonomik Neden ve Açlık Belirleyiciliği

16.1/16.5		Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
Tamamen katılıyorum	Frekans	109	16	4	3	8	140
	Yüzde (%)	77,9	11,4	2,9	2,1	5,7	100,0
Katılıyorum	Frekans	9	3	1	1	2	16
	Yüzde (%)	56,3	18,8	6,3	6,3	12,5	100,0
Fikrim yok	Frekans	3	0	1	0	0	4
	Yüzde (%)	75,0	0,0	25,0	0,0	0,0	100,0
Katılmıyorum	Frekans	0	0	0	0	0	0
	Yüzde (%)						
Hiç katılmıyorum	Frekans	1	0	0	0	4	5
	Yüzde (%)	20,0	0,0	0,0	0,0	80,0	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	122	19	6	4	14	165
	Yüzde (%)	73,9	11,5	3,6	2,4	8,5	100,0

Deneklerin ülkelerinden ayrılmalarında ekonomik nedenlerin ve gidilecek ülkeden iyi gelir beklentileri arasındaki bağlantı açısından anket sonuçları incelendiğinde, çıkıştaki ekonomik nedenlerle gidilecek ülkelerden iyi gelir beklentileri arasında kuvvetli bir bağlantı "%78.8'e kadar çıkan" olduğu görülmektedir (Tablo 51).

Tablo 51: Ekonomik Neden ve İyi Gelir Beklentisi

16.1/18.1		Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
Tamamen katılıyorum	Frekans	89	4	14	1	5	113
	Yüzde (%)	78,8	3,5	12,4	0,9	4,4	100,0
Kaatılıyorum	Frekans	8	5	1	0	0	14
	Yüzde (%)	57,1	35,7	7,1	0,0	0,0	100,0
Fikrim yok	Frekans	3	2	1	0	0	6
	Yüzde (%)	50,0	33,3	16,7	0,0	0,0	100,0
Katılmıyorum	Frekans	1	0	0	0	0	1
	Yüzde (%)	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Hiç katılmıyorum	Frekans	1	1	0	0	2	4
	Yüzde (%)	25,0	25,0	0,0	0,0	50,0	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	102	12	16	1	7	138
	Yüzde (%)	73,9	8,7	11,6	0,7	5,1	100,0

Deneklerin ülkelerinden ayrılmalarında ekonomik nedenlerin ve gidilecek ülkeden iyi eğitim beklentileri arasındaki bağlantı açısından anket sonuçları incelendiğinde, çıkıştaki ekonomik nedenlerle gidilecek ülkelerden iyi eğitim beklentileri arasında da ciddi bir bağlantı "%64,5'e kadar çıkan" olduğu görülmektedir (Tablo 52).

Tablo 52: Ekonomik Neden ve İyi Eğitim Beklentisi

16.1/18.2		Tamamen katlıyorum	Katlıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
Tamamen katlıyorum	Frekans	69	21	12	1	4	107
	Yüzde (%)	64,5	19,6	11,2	0,9	3,7	100,0
Katlıyorum	Frekans	6	9	1	0	0	16
	Yüzde (%)	37,5	56,3	6,3	0,0	0,0	100,0
Fikrim yok	Frekans	4	0	2	0	1	7
	Yüzde (%)	57,1	0,0	28,6	0,0	14,3	100,0
Katılmıyorum	Frekans	1	0	0	0	0	1
	Yüzde (%)	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Hiç katılmıyorum	Frekans	2	0	1	0	2	5
	Yüzde (%)	40,0	0,0	20,0	0,0	40,0	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	82	30	16	1	7	136
	Yüzde (%)	60,3	22,1	11,8	0,7	5,1	100,0

Deneklerin ülkelerinden ayrılmalarında ekonomik nedenlerin ve gidilecek ülkeden özgür bir yaşam beklentileri arasındaki bağlantı açısından anket sonuçları incelendiğinde, çıkıştaki ekonomik nedenlerle gidilecek ülkelerden özgür bir yaşam beklentileri arasında kuvvetli bir bağlantı "%75,7'ye kadar çıkan" olduğu görülmektedir (Tablo 53).

Tablo 53: Ekonomik Neden Ve Özgür Yaşam Beklentisi

16.1/18.3		Tamamen katlıyorum	Katlıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
Tamamen katlıyorum	Frekans	106	19	13	1	1	140
	Yüzde (%)	75,7	13,6	9,3	0,7	0,7	100,0
Katlıyorum	Frekans	11	4	2	2	0	19
	Yüzde (%)	57,9	21,1	10,5	10,5	0,0	100,0
Fikrim yok	Frekans	8	1	1	0	1	11
	Yüzde (%)	72,7	9,1	9,1	0,0	9,1	100,0
Katılmıyorum	Frekans	2	0	0	0	0	2
	Yüzde (%)	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Hiç katılmıyorum	Frekans	4	2	0	0	0	6
	Yüzde (%)	66,7	33,3	0,0	0,0	0,0	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	131	26	16	3	2	178
	Yüzde (%)	73,6	14,6	9,0	1,7	1,1	100,0

Deneklerin ülkelerinden ayrılmalarında ekonomik nedenlerin ve göç edilecek ülkelerdeki gelişmişlik parametrelerindeki öncelik arasındaki bağlantı incelendiğinde, görece birbiriyle dengeli bir yapının olduğu gözlemlenmektedir (Tablo 54).

Tablo 54: Ekonomik Neden ve Gelişmişlik Parametreleri İlişkisi

16.1/21		Sağlık Ve Sosyal Güvenlik Açısından Gelişmiş	İş İmkanları	Demokrasi Ve İnsan Hakları	Ekonomik Açısından Gelişmiş	Dinlere Ve Kültürlere Saygılı (Hoşgörülülü)	Hukuk Sistemi Ve Adaletin İşleyişi İyi Olan	Toplam
Tamamen katılıyorum	Frekans	31	39	42	18	37	24	191
	Yüzde (%)	16,2	20,4	22,0	9,4	19,4	12,6	100,0
Katılıyorum	Frekans	19	5	6	4	5	6	45
	Yüzde (%)	42,2	11,1	13,3	8,9	11,1	13,3	100,0
Fikrim yok	Frekans	0	21	7	3	3	2	36
	Yüzde (%)	0,0	58,3	19,4	8,3	8,3	5,6	100,0
Katılmıyorum	Frekans	1	0	0	0	0	0	1
	Yüzde (%)	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Hiç katılmıyorum	Frekans	0	0	0	7	1	0	8
	Yüzde (%)	0,0	0,0	0,0	87,5	12,5	0,0	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	51	65	55	32	46	32	281
	Yüzde (%)	18,1	23,1	19,6	11,4	16,4	11,4	100,0

Deneklerin ülkelerinden ayrılmalarında ekonomik nedenlerle göç edilecek hedef ülkeler arasındaki bağlantı incelendiğinde, tüm ülkeler arasında dengeli bir dağılımın gerçekleştiği görülmektedir (Tablo 55).

Tablo 55: Ekonomik Neden ve Hedef Ülke İlişkisi

16.1/22		Alm	Fr	İtl	İng	Holl	İsk	Diğer	Toplam
Tamamen katılıyorum	Frekans	47	28	20	33	20	38	29	215
	Yüzde (%)	21,9	13,0	9,3	15,3	9,3	17,7	13,5	100,0
Katılıyorum	Frekans	7	5	1	2	1	6	2	22
	Yüzde (%)	31,8	22,7	4,5	9,1	4,5	27,3	9,1	100,0
Fikrim yok	Frekans	4	4	1	6	0	1	6	16
	Yüzde (%)	25,0	25,0	6,3	37,5	0,0	6,3	37,5	100,0
Katılmıyorum	Frekans	2	1	1	2	1	1	0	8
	Yüzde (%)	25,0	12,5	12,5	25,0	12,5	12,5	0,0	100,0
Hiç katılmıyorum	Frekans	2	1	1	2	1	3	2	10
	Yüzde (%)	20,0	10,0	10,0	20,0	10,0	30,0	20,0	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	62	39	24	45	23	49		242
	Yüzde (%)	25,6	16,1	9,9	18,6	9,5	20,2	0,0	100,0

Deneklerin gidilecek ülkeden iyi gelir ve iyi eğitim beklentileri arasındaki bağlantı açısından anket sonuçları incelendiğinde, tamamen katıldığını beyan edenler

%80 düzeyine ulaşmaktadır. Dolayısıyla her iki birbiriyle tutarlı ve birbirini tamamlayan beklentilerle karşılaşılmaktadır (Tablo 56).

Tablo 56: İyi Gelir ve İyi Eğitim İlişkisi

18.1/18.2		Tamamen katılıyor	Katılıyor	Fikrim yok	Katılmıyor	Hiç katılmıyor	Toplam
Tamamen katılıyorum	Frekans	96	17	4	1	1	119
	Yüzde (%)	80,7	14,3	3,4	0,8	0,8	100,0
Katılıyorum	Frekans	5	5	1	0	2	13
	Yüzde (%)	38,5	38,5	7,7	0,0	15,4	100,0
Fikrim yok	Frekans	2	5	11	0	0	18
	Yüzde (%)	11,1	27,8	61,1	0,0	0,0	100,0
Katılmıyorum	Frekans	0	0	1	0	0	1
	Yüzde (%)	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
Hiç katılmıyorum	Frekans	3	0	0	0	4	7
	Yüzde (%)	42,9	0,0	0,0	0,0	57,1	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	106	27	17	1	7	158
	Yüzde (%)	67,1	17,1	10,8	0,6	4,4	100,0

Deneklerin gidilecek ülkeden iyi gelir ve düzenli bir hayat beklentileri arasındaki bağlantı açısından anket sonuçları incelendiğinde de, tamamen katıldığını beyan edenler yaklaşık %84 düzeyine ulaşmaktadır. Dolayısıyla her iki birbiriyle tutarlı ve birbirini tamamlayan beklentilerle karşılaşılmaktadır (Tablo 57).

Tablo 57: İyi Gelir ve Düzenli Hayat Beklentisi

18.1/18.3		Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
Tamamen katılıyorum	Frekans	103	13	5	1	1	123
	Yüzde (%)	83,7	10,6	4,1	0,8	0,8	100,0
Katılıyorum	Frekans	4	4	3	0	2	13
	Yüzde (%)	30,8	30,8	23,1	0,0	15,4	100,0
Fikrim yok	Frekans	5	5	8	1	0	19
	Yüzde (%)	26,3	26,3	42,1	5,3	0,0	100,0
Katılmıyorum	Frekans	0	0	1	0	0	1
	Yüzde (%)	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
Hiç katılmıyorum	Frekans	3	1	0	0	1	5
	Yüzde (%)	60,0	20,0	0,0	0,0	20,0	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	115	23	17	2	4	161
	Yüzde (%)	71,4	14,3	10,6	1,2	2,5	100,0

Deneklerin gidilecek ülkeden iyi eğitim ve düzenli bir hayat beklentileri arasındaki bağlantı açısından anket sonuçları incelendiğinde de, tamamen katıldığını

beyan edenler yaklaşık %91 düzeyine ulaşmaktadır. Dolayısıyla her iki birbiriyle tutarlı ve birbirini tamamlayan beklentilerle karşılaşılmaktadır (Tablo 58)

Tablo 58: İyi Eğitim ve Düzenli Bir Hayat Beklentileri

18.2/18.3		Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
Tamamen katılıyorum	Frekans	99	8	2	0	0	109
	Yüzde (%)	90,8	7,3	1,8	0,0	0,0	100,0
Katılıyorum	Frekans	10	13	6	1	0	30
	Yüzde (%)	33,3	43,3	20,0	3,3	0,0	100,0
Fikrim yok	Frekans	2	5	8	0	1	16
	Yüzde (%)	12,5	31,3	50,0	0,0	6,3	100,0
Katılmıyorum	Frekans	1	0	0	0	0	1
	Yüzde (%)	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Hiç katılmıyorum	Frekans	4	1	0	0	3	8
	Yüzde (%)	50,0	12,5	0,0	0,0	37,5	100,0
Her iki soruya cevap verenler	Frekans	116	27	16	1	4	164
	Yüzde (%)	70,7	16,5	9,8	0,6	2,4	100,0

SONUÇ

İnsanlık tarihi kadar eski olan göç olgusu günümüzde küreselleşme ile birlikte çok daha artan ülkeler arasındaki çıkar kavgaları, özellikle de az gelişmiş ve gelişimini henüz tamamlayamamış ülkelerdeki ekonomik istikrarsızlıklar, iç ve dış savaşlar, etnik ve siyasal baskılar ile birlikte gelir dağılımında gerek ülkeler arası gerek ülke içerisindeki uçurumsal farklar, insanoğlunun yaşamsal kalite ve beklentilerini karşılamasına engel olmakta ve daha iyi bir yaşam beklentisini tetikleyerek yasadışı göçe büyük ve artan bir oranda hareketlilik katmaktadır.

Bir ülkenin göç yasalarının ve bağımsızlığının ihlali anlamına gelen yasadışı göç, günümüzde pek çok ülkenin ve ülkemizin de karşı karşıya olduğu sorunların başında gelmektedir. Yasa dışı yollardan Türkiye'ye gelen yüzbinlerce kişi mevcut olup günümüzde giderek sayıları artmaktadır. Türkiye'nin gerek jeopolitik konumu gerek gelişmekte olan ekonomiye sahip ülke olması itibarıyla birçok göçmen için üçüncü ülkeler bakımından bir geçiş ülkesi olduğu kadar aynı zamanda bir hedef ülke durumundadır.

Eskiden göç veren bir ülke olan Türkiye, günümüzde formel veya enformel göçmenlerin tercihleri arasındadır. Türkiye jeopolitik konumu nedeniyle göçmenler için bir geçiş bölgesi olarak kullanılmakta ve geçici de olsa göçmenler ülkemizde ikamet etmektedirler. Yasadışı göç dünyadaki bütün ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de çözülmeye çalışılan güncel bir sorundur.

Göç alan ülke ve göç veren ülke arasında göçmen sorunu ve bunlara yönelik yapılması gereken önlemler ilgili kanunlar ile dengelenmeye ve kısıtlamalarla ülkeler arası demografik denge korunmaya çalışılmaktadır. Yinede bu kanunlar ve yaptırımların her yıl yakalanan kaçak göçmenler tarafından çiğnendiği görülmektedir. Yasal yollarla göçe başvurmak varken bu yasadışı göçe sevk eden etkenler tezimizin anket değerlendirmesi kısmında birebir kaçak göçmenlerle görüşülerek ele alınmıştır. Genel anlamda ekonomik kaynaklı nedenlerden ülkemize yasadışı yollardan girmeye çalışan kaçak göçmenler, tez konusu olan Trakya bölgesinin sınırlarından geçerken yakalanmışlardır. Göçün psikolojik boyutunda bireylerin duygu durumları ele alınarak değişkenlerle incelendiğinde ise çıkan

sonuçların göç edilen hedef ülkede daha iyi ve daha mutlu olacakları düşüncesi ağır basmakta olup, göç etmek zorunda kaldıkları ana vatanlarının bu anlamda beklentilerini karşılamadığı sonucuyla karşılaşılmaktadır.

Göç olgusunda yapılan görüşmelerde maddi gerekçelerin yanı sıra manevi alandaki tatminsizliğin de bir itici faktör olduğu görülmektedir. Ancak tüm itici faktörler içinde maddi unsurların göç için önemli faktör olarak öne çıktığı görülmekte olup, imkânsızlıkların ikamesini yeni bir ülkede bulacakları düşüncesi içerisinde oldukları anlaşılmaktadır. Bu beklentilerin ne kadarının göç ettikleri hedef ülke tarafından karşılanacağı ise şüphesiz bu ülkelerin imkânları dâhilinde olup çoğu zaman yasa dışı yollara başvurarak göç etmiş bireylerin büyük hüsrana uğradığı görülmektedir.

Araştırmamızdan çıkan sonuçlarda bu tarz göçü bekâr olanların tercih ettiği ve evli olanların tercih etmediğinden yola çıkarak evli olanların sorumluluklarının fazla olması nedeniyle yasadışı yollarla yapılan bu göçte risk almadıkları anlaşılmıştır. Ankete katılanların eğitim durumları da genelinin okuma yazma bildikleri ancak yasadışı yollarla gelenlerin beyin göçü anlamında artı bir değer kattıkları görülmemektedir. Çoğunluğunun kendilerine yetecek kadar okuma yazması ve tahsilleri bulunmaktadır.

Ekonomik beklentiler, iyi bir eğitim, iyi bir yaşam, bir iş uğruna kendi vatanlarını terk edip ülkemize yasadışı yollarla gelmiş olan bu göçmenlerle yapılan çalışmada genel anlamda ortaya çıkan ve göze çarpan genel durum kendi ülkelerinde aradıklarını bulamamaları ve beklentilerinin karşılanamamasıdır.

Ülkemizde ve sınırdaş olduğumuz komşu AB ülkelerinde yasadışı göçü engellemeye yönelik çeşitli önlemler alınsa da, ülkeler arasındaki refah ve yaşam kalitesi farklılığının artarak devam ediyor olması ve gelecekte bu gidişatın ortadan kalkabileceğine yönelik bir belirtinin görülememiş olması, gelecekte de yasadışı göçün alınan tüm önlemlere karşın süreceği, mekanının değişebileceği ve yöntemlerinin de değişebileceği düşünülmektedir.

EK: ANKET FORMU

T.C

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ**Yurtdışı Yabancı Göçü ile ilgili Bölgesel Anket Formu****DİKKAT:**

Bu form ile Trakya Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünde gerçekleştirilen “Yurtdışı Yabancı Göçü” konulu bilimsel araştırma kapsamında veri elde edilmesi amaçlanmaktadır. Elde edilecek veriler istatistik amacı dışında kullanılamaz ve ispat aracı olamaz.

Zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

1. Uyruğunuz:

2. Cinsiyetiniz: Bay Bayan

3. Yaşınız: () 0–18 () 19–24 () 25–34 () 35–44 () 45–54 () 55–64 () 65+

4. Ülkenizdeki Yerleşim Biriminiz: [...] Kent (İl veya İlçe Merkez) [...] Kırsal (Köy)

5. Öğrenim durumunuz: Okur-yazar değil Okur-yazar/ Bir okul bitirmeyen

İlkokul Mezunu İlköğretim+Ortaokul Mezunu Lise-dengi Mezunu

Yüksek Okul/Üniversite Mezunu Y. Lisans ve Doktora

6. Medeni durumunuzu belirtiniz: () Halen evli olan () Evli olmayan

7. Kaç kardeşiniz? 0 1 2 3 4 5 6 7 8 ve +

8. Bakmakla yükümlü olduğunuz çocuk sayısı: () 0 () 1 () 2 () 3 () 4 () 5+

9. Ülkenizdeki aylık geliriniz:

() 0-500 \$

() 501-700 \$

() 701-900 \$

() 901-1300 \$

() 1301-2500 \$

() 2500+ \$

10. Genel olarak orjin ülkenizde

kendinizi nasıl hissediyordunuz?

() Çok mutluyum

() Mutlu

() Orta

() Mutsuz

() Çok mutsuzum

11. Ülkenizde Kişi Başına Düşen Milli Geliriniz:

50/100 \$ 101/500 \$ 501/1000 \$ 1001/5000 \$ 5001/7000 \$ 10000 \$+

12. Ülkenizden Ayrıldıktan Sonra Türkiye'ye Gelene Kadar Ne Kadar Para Harcadınız?

Sadece Yol Ücreti 100/500\$ 501/1000\$ 1001/5000\$ 5001/10000\$

10000\$+

13. Ülkenizde size ait bir eviniz var mı? Var Yok

14. Ülkenizdeki İşsizlik Oranı Ne Kadardır? %10'dan az %10 ve üzeri

%20 ve üzeri %30 ve üzeri %40 ve üzeri %50 ve üzeri

15. Göçmen olmaya nasıl karar verdiniz? Arkadaşlar ve çevreden etkilendim.

Televizyon İnternet Gazete ve Yazılı Basın Diğer

Aşağıdaki sorulara cevap verirken uygun kutuya “X” işareti koyunuz.

<i>16. Ülkemden ayrılış sebebin;</i>	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
Ekonomik nedenlerledir.					
Siyasi nedenlerledir.					
Savaş ve belirsizlikten kaynaklanmaktadır.					
Turistik amaçlıdır.					
Açlık nedenindedir.					

<i>17. Geldiğim Ülkede;</i>	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
Nüfus yoğunluğu vardır.					
Şiddet olaylarının yaşam üzerinde etkisi vardır.					
Aile içi şiddet yoğunluğu vardır.					
Demokratik yönetim vardır.					

18. Gideceğim Ülkeden;	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
İyi gelir bekliyorum.					
İyi eğitim bekliyorum.					
Düzenli bir hayat bekliyorum.					
Özgür bir yaşam bekliyorum.					
Güvenli bir yaşam bekliyorum.					

19. Türkiye'ye hangi yolla giriş yaptınız? Yasal yolla Yasal olmayan

20. Türkiye'ye giriş yaparken kullandığımız araç: Kara yolu Deniz yolu

Demir yolu Hava yolu Herhangi bir araç kullanmadım.

21. Sizce hangi ülke daha iyidir?

Sağlık ve sosyal güvenlik açısından gelişmiş

İş imkânları

Demokrasi ve insan hakları

Ekonomik açıdan gelişmiş

Dinlere ve kültürlere saygılı (Hoşgörülü)

Hukuk sistemi ve adaletin işleyişi iyi olan

22. Gitmeyi düşündüğünüz ülke hangisidir?

Almanya Fransa İtalya İngiltere Hollanda

İskandinav Ülkeleri Diğer (.....)

Tarih:.../.../.....

Saat:(.....)

ANKET BİTTİ

KAYNAKÇA

- Akan, Yusuf, İbrahim Arslan, Göç Ekonomisi Türkiye Üzerine Bir Uygulama, Ekin Yayınları, Bursa, 2008.
- Akçadağ, Emine, *Yasa Dışı Göç ve Türkiye*, Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Derneği Yayını, İstanbul, 2012.
- Aker, Tamer, Bilgin Ayata, Melih Özeren, Behice Buran, Ayşenur Bay ‘Zorunlu İç Göç: Ruhsal ve Toplumsal Sonuçları’, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, S.3, s.97-103, 2002.
- Akpınar, Taner, ‘Kaçak Göçmen Kavramı Üzerine’, *Çalışma Ortamı Dergisi*, S.117, s.8-9, Temmuz-Ağustos, Ankara, 2011.
- Arslan, Çetin, ‘Göçmen Kaçakçılığı Suçları’, *Yargıtay Dergisi*, Temmuz 2003, S.3, s.113-145, 2003.
- Aydemir, Şinasi, *Kentsel Alanların Planlaması ve Tasarımı*, KTÜ Yayınları, Isbn 975-95396-7-5, Trabzon, 1999.
- Bahar, Ozan, Fehime Korkmaz Bingöl, ‘Türkiye’de İç Göç Hareketlerinden İstihdam ve İşgücü Piyasalarına Etkileri’, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.15, S.2, s.43-61, 2010.
- Beyaz Nokta Gelişim Vakfı, *Kontrolsüz Göç Yerine Kontrollü Şehirleşme Politikası*, Ankara, 1999.
- Bıçakçı, Ahmet Salih, ‘Türkiye’ye Göç Eden Özbeklerin Kimliklerinin Muhafazası’, *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 1996.
- Buz, Sema, ‘Göçte Kadınlar: Feminist Yaklaşım Çerçevesinde Bir Çalışma’, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, C:18, S.2, Ekim, s.37-50, 2007.

- ‘Türkiye’deki Sığınmacıların Sosyal Profili’, *Polis Bilimleri Dergisi*, C.10, S.4, Ankara, 2008.
- Civan, Orhan Ersun, Arzu Gökalp, ‘Göçmen İşçi Kavramı ve Göçmen İşçilerin İş Sağlığı Ve Güvenliği’, *Çalışma ve Toplum*, S.28, s.233-264, İstanbul, 01/2011.
- Çağlayan, Savaş, ‘Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi’, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)* Güz, S.17, s.67-91, 2006.
- Çelik, Fatih, ‘İç Göçlerin İtici Ve Çekici Güçler Yaklaşımı İle Analizi’, *Erciyes Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, S.27, s.155-156, Temmuz-Aralık 2006.
- Çakır, Sabri , "Geleneksel Türk Kültüründe Göç ve Toplumsal Değişme", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.24, s.129-142, 2011.
- Çetin, Turhan, ‘Bulgaristan’dan Göç Eden Soydaşlarımızın Sosyo-Ekonomik Özellikleri’, *Ekev Akademi Dergisi*, Yıl: 13 S.39 (Bahar), Ankara, 2009.
- Demir, Oğuzhan Ömer, Hakan Erdal, ‘Yasadışı Göç İle İlgili Kavramların Doğru Anlaşılabilmesi Sorunu Ve Yazılı Basında Çıkan Haberler Üzerine Bir İnceleme’, *Polis Bilimleri Dergisi*, C:12 (1), s. 29-54, 2010.
- Demirbilek, Sevda, Özlem Çakır, ‘Göç Ve İstihdam İlişkisi’, *Sosyal Politikada Güncel Sorunlar*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Yayın No:596, Ankara, s.105-106, 2009.
- Duman, Önder, ‘Atatürk Döneminde Balkan Göçmenlerinin İskân Çalışmaları (1923-1938)’, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, S 43, Bahar, s. 473-490, Ankara, 2009.
- EGM Yabancılar Hudut İltica Dairesi Başkanlığı, *Dünyada ve Türkiye’de Yasadışı Göç*, EGM Basımevi, Ankara, s.14, 2001.
- Gençler, Ayhan, ‘Emeğin Küreselleşmesi: Yasadışı Emek Göçünde Türkiye Ayağı’, *Sosyal Araştırmalar Vakfı 3. Sempozyumu*, 2009.

- ‘Avrupa Birliği’nin G Politikası’, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Prof. Dr. Turan Yazgan’a Armağan zel Sayısı, S.49, s.174, 2004.

-‘Yabancı Kaçak işçilik Gerçeği ve Türkiye rneği’, *THİS iş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 17(3), 28-46, 2002.

Gezgin, Mehmet Fikret, ‘İşgücü G Teorileri’, *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, ISSN: 1304-0243,S.23,1991.

Gökmen Ekiz, isel, ‘Türk Turizminin Yabancı Gelinleri: Marmaris Yöresinde Turizm Sektöründe alışan Göçmen Kadınlar’,*alışma ve Toplum*, S.28, s.201-232, İstanbul, 01/2011.

Güreşçi, Ertuğrul, ‘Türkiye’de Kentten Köye G Olgusu’, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, İstanbul, s.76-86, 11 (1) 2010.

Gürkan, Mustafa, *Sosyolojik Açıdan Güç ve Yasadışı Göç Hareketleri*, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2006.

İçişleri Bakanlığı, *Türkiye’nin Entegre Sınır Yönetimi Stratejisinin Uygulanmasına Yönelik Ulusal Eylem Planı*, İçişleri Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2006.

Kalaycıoğlu,Sibel, Kezban elik, Fatma Umut Beşpınar, ‘Gitmek mi Zor Kalmak mı?: Avrupa’ya Erkek Göçü ve Geride Kalan Kadının Gözünden Göç Deneyimi’, *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C.27 S.1, s.123-146, 2010.

Kartal, Harun, *Avrupa Birliğinin Yasadışı G Politikası ve Türkiye’ye Yansımaları*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008.

Keser, Hakan, ‘Yabancıların alışma İzinleri Hakkında Kanun Tasarısı Işığında Türkiye’de Yabancıların alışma Hakkı ve Yabancı Kaçak İşçilik’,S.1, *Kamu-İş*; C: 7, S. 2, 2003.

Kıral, Halis, ‘Türkiye’nin Yabancı Personel İstihdamı Politikasının Değerlendirilmesi’, *Bütçe Dünyası Dergisi*, sayı:24,C:2, S.73, 2007.

Kırlı, Özlem, ‘Yasa Dışı Göç’, *I. International Davraz Congress 24-27 Eylül*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, 2009.

Kirişçi, Kemal, *Zorunlu Göç ve Türkiye Sığınmacı, Mülteci ve Göç Konularına İlişkin Türkiye’deki Yargı Kararları*, BMMYK Yayını 2. Baskı. Ankara, 2000.

Lordoğlu, Kuvvet, ‘Çalışma Hayatında Göçmenler’, *Dosya Dergisi*, TES-İŞ Yayınları, S.41, 2005.

-Türkiye’deki Çalışma Hayatının Bir Parçası Olarak Yabancı Çalışanlar’, Bu Çalışma Goethe – İntitut Tarafından Düzenlenen “Türkiye’ye Olan Uluslararası Göçün Yönleri: Toplumsal Şartlar ve Kişisel Şartlar Sempozyumu 10 Mart, S.2, 2007.

Murat, Sedat, *Dünden Bugüne İstanbul’un Nüfus ve Demografik Yapısı*, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No:2006-49, İstanbul, 2006.

Önder, Nurcan, ‘Türkiye’de Yabancıların Çalışma İzinleri’, *Mali Çözüm Dergisi*, Ocak-Şubat Sayısı, s.337-348, 2013.

Pişkin, Günseli, ‘Türkiye’de Göç ve Türk Sinemasına Yansımaları: 1960-2009’, *e-Journal of New World Sciences Academy*, Volume: 5, Number: 1, Article Number: 4C0025, s.45-65, 2010.

Renk, Bersu, Oğuzhan Ömer Demir, ‘İnsan Ticareti ve Yasal Düzenlemeler: Eski Sorunlar’, *Yeni Çözümler, Polis Bilimleri Dergisi*, C:13 (1), s.51-76, 2011.

Sağlam, Serdar, ‘Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme’, *Türkiyat Araştırmaları*, S.5, s.33-44, ISSN 1305-5992, 2006.

Samur, Hakan, ‘Avrupa Komşuluk Politikası ve Amaçları’, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, C.8, S.27, s.18-35, Kış, 2009.

- Sancar, Nuray, 'Çalışma Hayatında Göçmenler, Küreselleşen Dünyada İşçi Göçü', *Dosya Dergisi*, TES-İŞ Yayınları, 2005.
- Savaşan, Fatih, *Uluslararası Göç- Kamu Maliyesi Üzerindeki Etkileri*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2007.
- Sever, Hanefi, 'Sosyal Öğrenme Teorileri Işığında Yasadışı Göç ve Etkileri', *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.1, Dpujss Number 32, Vol. I, s.51-66, April, 2012.
- Somuncu, Başak, *Türkiye'nin Avrupa Birliğine Tam Üyelik Sürecinde Uluslararası Göç Politikası*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrupa Birliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2006.
- Şahin, İlkay, *Eşikte Yaşamak-Bir Kadın Tecrübesi Olarak Göç Ve Ritüel*, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 4/8 Fall, s.2056-2081, 2009.
- Taşçı, Faruk, 'Bir Sosyal Politika Sorunu Olarak Göç', *Kamu-İş*, C:10,S:4/, s.177-204, 2009.
- Tümtaş, Mim Sertaç, *Türkiye'de İç Göçün Kentsel Gerileme Etkisi:Mersin Örneği*, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2007.
- Ündücü, Cemile, Melike Erdoğan ve Özge Işık, 'Avrupa'da Uluslararası Emeklilik Göçü ve Bütünleşme Kapsamında Yönetime Katılım Üzerine İnceleme (Costa Del Sol, Tuscany, Algarve Ve Malta Örneği)', *Yönetim Bilimleri Dergisi* (7: 1) *Journal Of Administrative Sciences*, s.159-188, 2009.
- Ünver, Can, 'Uluslararası Göç ve Kalkınma Tartışmalarında Yeni Yaklaşımlar ve Türkiye', *Tisk Akademi*, C.4, S.7, s.82-97, 2009.

Vural, Devrim Gül, *Uluslararası Göçmen Kaçakçılığı ve Göçmen Ticareti*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2007.

Yalçın, Cemal, *Göç Sosyolojisi*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2004.

Yılmaz Akın, Burcu Gökçe, 'Avrupa Birliği'nin Yaşlanma Sorununa Bir Çözüm Olarak Türkiye'nin Üyeliği', *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, C.8 S.1, s.27-37, 2009.

İnternet Kaynakları

Erdoğan, Seçil, "İngiltere'de Yaşayan Türk Sığınmacılar, Sığınma Arayanlar İltica Etme Nedenleri ve Karşılaştıkları Güçlükler", *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar e-Dergisi*, 11 Şubat 2007 sayısı, <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/serdogan.pdf>, (E.T., 10.04.2013).

ORSAM, Rapor No:123 THE BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 22, Haziran 2012, s.15.

http://www.orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/2012621_Rapor123tur.pdf, (E.T., 06.05.2013).

T.C. Dış İşleri Bakanlığı, "Türkiye'nin Yasadışı Göçle Mücadelesi", URL: http://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-yasadisi-gocle-mucadelesi-.tr.mfa, (E.T.,16.5.2013).

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Tasarısı ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve İçişleri Komisyonu Raporları Sıra Sayısı 310, Yasama Dönemi:24, Yasama Yılı:2, 2012, <http://www.amnesty.org.tr/ai/system/files/ss310.pdf>, (E.T., 06.05.2013).

Zaman Gazetesi, 11.05.2013, http://www.zaman.com.tr/gundem_acliktan-olenleri-mericte-ellerimle-topladim_2088455.html, (E.T., 18.05.2013).

Ziya, Olcay, 'Mülteci-Göçmen Belirsizliğinde İklim Mültecileri', http://portal.ubap.org.tr/App_Themes/Dergi/2012-99-1156.pdf, (E.T., 02.04.2013).

<http://ayseodabasi.com/images/goc.pdf> (E.T.,10.07.2011).

http://www.egm.gov.tr/icerik_detay.aspx?id=125 (E.T.,10.12.2011).

<http://ilticavegocmenlik.tr.gg/M.ue.lteci-Nedir.htm> (E.T., 20.04.2013).

http://mirekoc.ku.edu.tr/sites/mirekoc.ku.edu.tr/files/G%C3%B6%C3%A7menler%20Strateji%20Belgesi_final.pdf (E.T., 10.05.2013).

<http://www.gumruk.gov.tr/tr-TR/kacakciliklamucadele/Sayfalar/Insan.aspx>,
(E.T.,05.09.2011).

[http://www.ikv.org.tr/images/upload/data/files/geri_kabul_ve_frontex_ikv_deg_26\(1\).pdf](http://www.ikv.org.tr/images/upload/data/files/geri_kabul_ve_frontex_ikv_deg_26(1).pdf), (E.T.,10.01.2013).

<http://www.tek.org.tr/dosyalar/zonguldak8.pdf>, (E.T., 06.05.2013).

http://www.tes-is.org.tr/TR/tesis_dergi/2005_ekim/pdf/dosya.pdf, (E.T.,02.12.2012).